

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav asijských studií – koreanistika

Bakalářská práce

Marie Šírová

Vztahy KLDR a Ugandské republiky – vojenská a ekonomická spolupráce

DPRK and Republic of Uganda Relations – Military and Economic
Cooperation

Praha 2024

Vedoucí práce: Mgr. Karolína Šamánková

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 6. května 2024

Marie Šírová

Poděkování:

Děkuji Mgr. Karolíně Šamánkové za cenné připomínky a trpělivost při vedení mé práce.

Klíčová slova (česky):

KLDR, Ugandská republika, severokorejská zahraniční politika, vojenská spolupráce, masové hry, čučche

Klíčová slova (anglicky):

DPRK, Republic of Uganda, North Korean foreign policy, military cooperation, mass games, juče

Abstrakt (česky)

Tato bakalářská práce se zabývá vztahy KLDR a Ugandské republiky. Zkoumá důvody, proč se obě země rozhodly vzájemně navázat vztahy a v jakých oblastech byly tyto vztahy přínosné. Teoretická část popisuje vývoj severokorejské zahraniční politiky od vyhlášení KLDR v roce 1948 do 21. století. Následně se soustředí na vztah KLDR a Ugandské republiky v nejdůležitějších oblastech – ekonomické, kulturní a vojenské spolupráce.

Abstract (in English):

This bachelor thesis focuses on relations between the Democratic People's Republic of Korea and the Republic of Uganda. It examines reasons as to why these two countries decided to establish relations and in which areas were these relations beneficial. The theoretical background describes the development of North Korean foreign policy from the declaration of the DPRK in 1948 until the 21st century. Subsequently, it focuses on the relationship between the DPRK and the Republic of Uganda in the most important areas – economic, cultural and military cooperation.

Obsah

ÚVOD	7
1 ZAHRANIČNÍ POLITIKA KLDR	9
1.1 ZAHRANIČNÍ POLITIKA DO ZAČÁTKU KOREJSKÉ VÁLKY (1945-1950)..	10
1.2 50. LÉTA.....	12
1.3 60. LÉTA.....	17
1.4 70-80. LÉTA	22
1.5 90. LÉTA.....	25
1.6 21. STOLETÍ.....	28
2 VZTAHY KLDR A UGANDSKÉ REPUBLIKY	31
2.1 UGANDA – POLITICKÝ VÝVOJ	32
2.2 ŠÍŘENÍ ČUČCHE V UGANDĚ.....	34
2.3 MASOVÉ HRY.....	35
2.4 VOJENSKÁ SPOLUPRÁCE	37
2.4.1 <i>Vojenská spolupráce za vlády Idiho Amina.....</i>	<i>38</i>
2.4.2 <i>Vojenská spolupráce za druhé vlády Miltona Oboteho.....</i>	<i>39</i>
2.4.3 <i>Vojenská spolupráce za vlády Yoweri Museveniho</i>	<i>42</i>
2.5 EKONOMICKÉ A VOJENSKÉ VZTAHY KLDR A UGANDY V RODONG SINMUN	48
2.5.1 <i>Ekonomická spolupráce.....</i>	<i>48</i>
2.5.2 <i>Vojenská spolupráce.....</i>	<i>52</i>
ZÁVĚR.....	54
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	56
PRAMENY.....	56
LITERATURA.....	57
ODBORNÉ ČLÁNKY	58
WEBOVÉ PŘÍSPĚVKY	59
PŘÍLOHY	64
SEZNAM ZKRATEK.....	64
SEZNAM TABULEK	64

Úvod

Cílem předkládané práce je analyzovat vývoj vztahů Korejské lidově demokratické republiky (dále KLDŘ) a Ugandské republiky. Motivací k výběru tématu bakalářské práce mi bylo vypracování seminární práce na téma vztahů KLDŘ a Ugandy za vlády ugandského diktátora Idiho Amina na předmět Úvod do studia KLDŘ. Při zkoumání materiálů k tématu mě překvapilo, jak intenzivní byla míra spolupráce těchto geograficky dosti vzdálených zemí a rozhodla jsem se, že chci svoji seminární práci rozšířit na bakalářskou práci. Uganda nejspíš nepatří k zemím, které se běžně vybaví při pomyslení na severokorejské mezinárodní vztahy. Pravdou je, že KLDŘ a Ugandská republika spolu udržují vztahy již několik desetiletí. Výzkum v oblasti severokorejských zahraničních vztahů se primárně soustředí na vztahy s Korejskou republikou (dále KR) či světovými mocnostmi, jako jsou Spojené státy americké (dále USA), Čínská lidová republika (dále ČLR) nebo Ruská federace. Co se Ugandy týče, zmínky se vyskytují většinou v kontextu vztahů KLDŘ a Afriky obecně a soustředí se především na vojenskou spolupráci těchto dvou zemí.

První kapitola bakalářské práce se zaměřuje na severokorejskou zahraniční politiku. Jejím účelem je vydefinovat rysy severokorejských zahraničních vztahů se zaměřením na africké země. Kapitola představuje obecné fungování KLDŘ v mezinárodním měřítku a popisuje postoj KLDŘ k zemím, se kterými má navázané vztahy. Soustředí se ve velkém na vztahy s východními mocnostmi, Sovětským svazem (dále SSSR) a ČLR, jelikož tyto vztahy byly pro KLDŘ nesmírně důležité v podstatě po celou dobu její existence.

Zahraniční politika KLDŘ se od druhé poloviny 60. let 20. století opírá o principy politiky čučche, která je zaměřena na soběstačnost. Tato ideologie napomáhá KLDŘ posílit svoji legitimitu vedle široce uznávané Korejské republiky. Politika čučche se uplatňuje např. v navazování vztahů s africkými zeměmi, čemuž se budu postupně věnovat na pozadí obecného popisu severokorejské zahraniční politiky. Kapitola se následně věnuje severokorejskému postavení v čínsko-sovětské roztržce, ekonomickému kolapsu KLDŘ, jaderným a raketovým programem a s ním souvisejícím sankcím OSN.

V druhé kapitole se práce zabývá vztahem KLDŘ a Ugandy. Pro základní orientaci v tématu nejprve popíše politický vývoj Ugandy od získání nezávislosti. Následně se zabývá navázáním vztahů Ugandy a KLDŘ a specifickými oblastmi, ve kterých probíhala spolupráce těchto dvou zemí nejintenzivněji. Těmi je kulturní, vojenská a ekonomická spolupráce. V oblasti kulturní spolupráce se práce zabývá exportem politiky čučche a

severokorejských masových her. Následně popíše vojenskou spolupráci za vlády tří ugandských vládců – Idiho Amina, Miliona Oboteho a Yoweri Museveniho.

V poslední části se práce zabývá mediálním obrazem ekonomických a vojenských vztahů s Ugandou v severokorejském tisku Rodong sinmun. Pro tuto část jsem provedla výzkum v Orientálním ústavu Akademie věd ČR, kde se mi k tomuto tématu podařilo najít malé množství materiálu. Názvy článků v Rodong sinmun jsou dohledatelné skrz databázi Centra severokorejských materiálů Ministerstva pro sjednocení Korejské republiky (*tchongilbu pukchančarjosentchō*), ale fyzická kopie byla dohledatelná pouze u některých článků. Práce se zabývá články z let 1964-1982. Novější články týkající se uvedeného tématu existují, ale nepodařilo se mi při výzkumu najít jejich fyzickou kopii. V tomto časovém rozmezí lze zkoumat přístup KLRD k Ugandě před a po oficiálním navázání diplomatických vztahů. Zároveň lze popsat počátky vztahů v uvedených oblastech a definovat jejich fungování na následující roky. Jelikož se jedná o ideologicky zabarvené zpravodajství, budu na něj v kapitole takto nahlížet. Účelem této části není skrz tyto články objektivně popsat vztahy obou zemí, ale popsat severokorejský mediální pohled na Ugandu, na co ve zmínkách o její ekonomice a vojenské spolupráci dávala důraz a z jakého důvodu. Místy ve své práci cituji zprávy i z KCNA, severokorejské zpravodajské agentury dostupné online, a KCNA Watch, což je agregátor severokorejských mediálních výstupů. Zprávy, které čerpám z těchto stránek, pochází z 21. století a zaměřují se především na kulturní spolupráci.

K přepisu korejských názvů a jmen používám českou vědeckou transkripci. Korejská jména nechávám v původním pořadí s příjmením na prvním místě.

1 Zahraniční politika KLDR

Tato kapitola popíše zahraniční politiku KLDR pro poskytnutí potřebného historicko-politického základu pro navazující část mé práce, která se věnuje vztahům KLDR a Ugandské republiky. Základní rysy severokorejské zahraniční politiky se snaží vydefinovat se zaměřením na africké země.

Od svého vzniku v roce 1948 si KLDR prošla mnoha formativními fázemi politického a ekonomického vývoje, které definovaly její zahraniční politiku. Zahraničněpolitický vývoj KLDR je ze začátku ovlivněn ekonomickou závislostí na zemích východního bloku, především SSSR a ČLR, která nastala v důsledku devastace KLDR po korejské válce.¹ První část této kapitoly je tak zaměřená na detailnější popsání ekonomické pomoci východního bloku KLDR.

Od druhé poloviny 50. let 20. století lze vidět snahu KLDR o osamostatnění se jak ekonomicky, tak politicky. Tento vývoj byl ovlivněn postupným zaváděním politiky čuče zaměřené na soběstačnost. Došlo také k navazování vztahů s jinými státy než komunistickými – komunistické státy jsou jediné, se kterými KLDR měla diplomatické vztahy od svého vzniku až po 60. léta.² Zmíním se také o zemích třetího světa, na které se začala soustředit nová severokorejská zahraniční politika.

Významnou událostí pro severokorejskou zahraniční politiku byla čínsko-sovětská roztržka, kde se ukázala důležitost KLDR pro obě mocnosti. SSSR i ČLR si přály, aby KLDR, která funguje pro obě země jako nárazníkový stát proti americké přítomnosti v Japonsku a Jižní Koreji, zastávala jejich zájmy a jejich vlastní formu komunismu. Snaha KLDR zůstat v tomto sporu neutrální ale nebyla moc úspěšná. V 60. letech se také zvyšuje severokorejský zájem o Afriku – důvody zmíním v kapitole 1.3.

V kapitole 1.4 se budu zabývat průběhem čínsko-sovětské roztržky a severokorejským navazováním vztahů s Afrikou a důvody, proč měly africké země zájem o kontakt s KLDR. Dále popíši severokorejský způsob udržování vztahů s Afrikou skrz tzv. politiku návštěv vrcholných představitelů.

S koncem čínsko-sovětské roztržky v 80. letech se KLDR stává pro obě země méně důležitá. Vztahy SSSR a ČLR se normalizovaly a sovětsko-americké vztahy se do jisté míry zklidnily. SSSR a ČLR už si tak nepotřebovaly zajišťovat severokorejskou náklonnost

¹ viz. kapitola 1.2

² PARK, Sang-seek. *Africa and Two Koreas: A Study of African Non-Alignment*. Online. In: *African studies review*. 1978, vol. 21, no. 1, s. 77. ISSN 0002-0206. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/523764> [citováno 2024-01-23].

jakožto nárazníkového státu skrz uzavírání nevýhodných smluv a neustálou dodávku zahraniční pomoci. To byl jeden z důvodů ekonomického kolapsu KLDŘ, jehož následky KLDŘ řeší dodnes. V kapitole 1.5 se zaměřím na vliv těchto událostí na zahraniční politiku.

Na přelomu století se KLDŘ dostalo mezinárodní pozornosti kvůli jejímu jadernému a raketovému programu. Ten KLDŘ slouží jednak jako ochrana proti případné invazi a jednak jako prostředek manipulace světových mocností k poskytnutí ekonomické pomoci, která byla pro KLDŘ, která se v té době vzpamatovala z ekonomické krize a hladomorů, nesmírně důležitá. Jaderný program byl ale také předmětem sankcí OSN vůči KLDŘ, které měly za úkol co nejvíce omezit jeho vývoj. Vliv sankcí OSN na severokorejské fungování v zahraniční politice zmíním v kapitole 1.6.

Byť jsou mezikorejské vztahy důležitou součástí severokorejské zahraniční politiky, budu se jimi zabývat pouze okrajově, protože nejsou předmětem práce. K této problematice budu odkazovat především ve formě zmiňování významných milníků v mezikorejském dialogu či popisu postoje obou zemí k otázce sjednocení.

1.1 Zahraniční politika do začátku korejské války (1945-1950)

Korea byla od roku 1910 do roku 1945 okupována Japonskem. Okupace Koreje skončila 15.8.1945³ kapitulací Japonska ve druhé světové válce. Korejský poloostrov se poté stal předmětem střetu zájmů dvou velmocí, USA a SSSR, což výrazným způsobem definovalo vývoj v oblasti. Korea byla rozdělena podél 38. rovnoběžky na americkou část na jihu a sovětskou část na severu.

Korejská lidově demokratická republika byla oficiálně vyhlášena 9.9.1948.⁴ Ve vzniku KLDŘ je klíčová role Sovětského svazu. Severní část poloostrova byla osvobozena Sovětským svazem v roce 1945 a v průběhu formování svého politického systému byla

³ ECKERT, Carter J., LEE, Ki-baik, LEW, Young Ick, ROBINSON, Michael, WAGNER, Edward W. et. al. Dějiny Koreje. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009, s. 236. ISBN 978-80-7106-580-7.

⁴ KIM, Youn-Soo. *The Economy of the Korean Democratic People's Republic, 1945-1977: economic policy and foreign trade relations with Europe*. Kiel: German Korea-Studies Group. 1979, s. 27

Sovětským svazem kontrolována v politické a ekonomické sféře.⁵ I po stažení sovětských vojsk v roce 1948 zůstali v KLR přítomni sovětsí poradci, kteří na obě sféry dohlíželi.⁶

Vůdcem KLR se stal Kim Il-söng⁷, který se proslavil svojí účastí v partyzánském odboji v Mandžusku ve 30. letech 20. století.⁸ Byl znám jakožto charismatický protijaponský bojovník s čistým štítem, který měl podporu jednak jemu loajální skupiny partyzánů, tak i sovětských okupačních sil. Pod jeho vedením začal fungovat Prozatímní lidový výbor, který byl založen roku 1946 a fungoval jako provizorní centrální vláda v oblasti.⁹ Díky tomu mohl postupně vytlačit své oponenty z politické scény a dostat pod kontrolu politiku na severu.

V průběhu formování svého režimu byla KLR velice citlivá k otázce své vlastní legitimacy z důvodu, že Korejská republika byla po svém vzniku 15.8.1948 uznána Organizací spojených národů (dále OSN) jako jediná legitimní vláda v Koreji.¹⁰ KLR se z tohoto důvodu rozhodla soustředit na národní bezpečnost a vybudování ekonomiky jako na své primární cíle. Silná armáda a ekonomická stabilita byla v očích KLR způsobem, jakým si udržet svou legitimitu oproti KR. Těchto dvou cílů mohlo být ovšem dosaženo pouze s vnější pomocí především socialistických zemí.

Jak jsem již zmínila výše, SSSR měl až do roku 1948 úplnou kontrolu nad děním v KLR. I po vzniku KLR hrál SSSR neméně důležitou roli ve vývoji země. Vedle SSSR je další vlivnou mocností východního bloku ČLR, která oficiálně vznikla 1.10.1949¹¹.

⁵ Sovětským ekonomickým cílem bylo řídit severokorejský průmysl tak, aby vyhovoval sovětským požadavkům. SSSR měl také dohled na severokorejské investice a zahraniční obchod. Politicky SSSR kontroloval KLR skrz skupinu sovětských Korejců, kteří emigrovali do KLR těsně před koncem druhé světové války. Ti byli pak Sovětským svazem dosazeni do klíčových pozic v Korejské straně práce (jediná vládnoucí politická strana v KLR), armádě a vládě. (HA, Joseph M. *Soviet perceptions of North Korea*. Online. Asian Perspective. The John Hopkins University Press. 1982, vol. 6, no. 2, s. 107-108. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/43737990> [citováno 2024-02-05].)

⁶ Jak říká Lankov: „[...] vznikající severokorejský režim fungoval mezi lety 1945 a 1948 pod úplnou kontrolou svých sovětských sponzorů. Sovětsí rádci vypracovali Zákon o pozemkové reformě z roku 1946 a Stalin osobně upravil návrh severokorejské ústavy z roku 1948.“ (LANKOV, Andrej Nikolajevič. *The real North Korea: life and politics in the failed Stalinist utopia*. Fully updated and revised. New York, NY: Oxford University Press, 2015, s. 8. ISBN 978-0-19-939003-8.)

⁷ generální tajemník Korejské strany práce (1949-1994), prezident KLR (1972-1994)

⁸ ECKERT, Carter J. et. al. 2009, s. 245

⁹ Ibid., s. 368

¹⁰ Korejská otázka se v OSN řešila od roku 1947 z americké iniciativy, i přes nesouhlas SSSR. Vznikla tak Prozatímní komise OSN pro Koreu. Ta měla dohlížet na volby, které by vedly k vytvoření nezávislé korejské vlády. Sever ale odmítl vstup komise na své území, takže k volbám došlo pouze na jihu. Výsledkem voleb, konaných pod dohledem OSN, bylo založení Korejské republiky, která se pak prohlásila za jedinou legitimní vládu na Korejském poloostrově. Na to sever reagoval konáním vlastních voleb, po kterých vznikla KLR. Ta se také prohlásila za jedinou legitimní vládu na poloostrově. (ECKERT, Carter J. et. al. 2009, s. 247)

¹¹ VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V PEKINGU. *Historický vývoj ČLR v datech*. 20.02.2018, poslední změna 23.03.2023. Dostupné z:

KLDR se těšila vojenské i ekonomické podpoře obou zemí. V roce 1948 vznikla Společná vojenská rada SSSR, ČLR a KLDL.¹² V rámci této organizace byla uzavřena tajná dohoda mezi KLDL a ČLR, kdy bylo KLDL nařízeno poslat své vojáky do ČLR za účelem pomoci při čínské vojenské operaci. Výměnou za to ČLR přislíbila Severní Koreji vojenskou pomoc. Dále obě země souhlasily s materiální výměnou a s možností rekrutování vojáků druhé země na svém vlastním území. Tato smlouva pomohla Severní Koreji s otázkou národní bezpečnosti, a dokonce poskytla potřebné zdroje k zahájení korejské války jakožto pokusu o sjednocení poloostrova pod svoji vládu (viz. níže). Dále, SSSR a KLDL spolu roku 1949 podepsaly dohodu o vzájemné ekonomické a kulturní spolupráci.¹³ KLDL tak díky uzavření smluv o externí pomoci s oběma mocnostmi dokázala zlepšit svoji ekonomickou stabilitu a zvýšit úroveň národní bezpečnosti.

V průběhu formování režimu byla evidentní závislost KLDL na východním bloku, především na SSSR. Zahraniční politika v předválečné době byla charakterizována přítomností SSSR a jeho kultivací KLDL jakožto satelitního státu. I po oficiálním vzniku KLDL fungoval SSSR jako její nejdůležitější obchodní partner¹⁴ a jako mocnost, která měla v KLDL nejvýznamnější vliv. Tíhnutí k východnímu bloku lze vidět i v severokorejské zahraniční politice. Do roku 1956 uzavřela severní Korea vztahy pouze se socialistickými zeměmi – se Sovětským svazem, Polskem, Mongolskem, Československem, Rumunskem, Maďarskem, Bulharskem, Albánií, ČLR, Východním Německem a Vietnamem. Tendence tíhnutí k socialistickému bloku lze vidět víceméně konstantně od vzniku KLDL, byť se KLDL v pozdějších letech sama snaží o co největší prezentování sebe sama jako samostatné, soběstačné země.

1.2 50. léta

Dne 25.6.1950 došlo k vojenské invazi KLDL do Korejské republiky, čímž začala korejská válka, Severní Koreou nazývána „Spravedlivá válka za osvobození vlasti“.¹⁵ KLDL invazi plánovala ve spolupráci se SSSR¹⁶ a do války se na její straně zapojila i ČLR.

https://mzv.gov.cz/beijing/cz/politika/vzajemne_vztahy/historicky_vyvoj_clr_v_datech.html.
[citováno 2024-03-13].

¹² HONG, Yang-Ho. *The impact of domestic political development on foreign policy in North Korea*. Athens, Georgia: University of Georgia, 1986, s. 54

¹³ *Ibid.*, s. 54

¹⁴ V roce 1950 KLDL realizovala více než tři čtvrtiny svého obchodu právě se SSSR. (HA, Joseph M. 1982, s. 108 [citováno 2024-02-07].)

¹⁵ HONG, Yang-Ho. 1986, s. 54

¹⁶ Tehdejší vůdce SSSR, Josif Stalin, se do války prvně nechtěl nijak zapojit. Nechtěl riskovat konfrontaci s USA, které byly tehdy jedinou jadernou mocností. Názor změnil v roce 1949 z několika důvodů; SSSR provedl úspěšný test svého prvního jaderného zařízení, a politické dění v Číně se

Od roku 1951 se fronta ustálila kolem 38. rovnoběžky a probíhalo na žádost sovětského delegáta v OSN jednání o příměří. To bylo nakonec podepsáno 27.7.1953.¹⁷

Korejská válka zdevastovala většinu Korejského poloostrova, obzvláště v KLDLDR byla zničena většina továren a zařízení na zpracování rudy, železa, oceli, karbidu, mědi a dalších nerostů. Bombardováním severní poloviny poloostrova letectvem OSN byla také zničena většina zavlažovacích zařízení, říčních hrází a rýžových polí. KLDLDR proto zahájila Tříletý plán pro obnovu (1954-1956; *čõnhubokku samgãnjõn kjehõk*), jehož cílem byly rekonstrukce ekonomiky, zvýšení průmyslové produkce, zavedení reform týkajících se zemědělské produkce (zvýšení produkce obilí, obnova polí, rozšíření zavlažování aj.) a rozšíření možností nákladní a osobní dopravy. Plán byl úspěšně dokončen s tím, že roku 1956 průmyslová produkce KLDLDR předčila produkci před korejskou válkou.¹⁸ Stalo se tak především díky podpoře socialistických států, hlavně SSSR a ČLR.¹⁹ Od ostatních zemí východního bloku obdržela KLDLDR ekonomickou pomoc v hodnotě přibližně šest set milionů sovětských rublů²⁰. Díky ekonomické podpoře socialistických zemí došlo k rehabilitaci severokorejské ekonomiky, což lze vidět např. na výsledku tříletého plánu pro obnovu v této tabulce:

naklánělo v jeho prospěch – k moci se dostali komunisté. Dále podle sovětských tajných služeb USA nejevily o Koreu zásadní zájem. V této situaci se zapojení do války nejevilo jako tak riskantní. (LANKOV, Andrej Nikolajevič. 2015, s. 12)

¹⁷ Válka ovšem oficiálně trvá dodnes.

¹⁸ KIM, Youn-Soo. 1979, s. 37

¹⁹ Se Sovětským svazem KLDLDR vyjednávala o ekonomické pomoci v září roku 1953 a obdržela podporu ve formě jedné miliardy rublů, které měly být využity na nákup sovětského zboží a služeb. SSSR také zprostil KLDLDR více než 50 % dluhu, který v roce 1955 činil přibližně 212 milionů rublů. Od ČLR dostala KLDLDR finanční obnos ve výši osm set milionů jüanů ve čtyřech splátkách. Vedle toho také obdržela masivní podporu ve formě pracovní síly, kdy Čínská lidová armáda pomohla na území KLDLDR vystavit mosty, nádrže, školy, administrativní budovy a železniční tratě. Dále KLDLDR obdržela od ČLR každý rok po dobu trvání plánu osm set tisíc tun uhlí, více než sto padesát tisíc tun kukuřice a třicet pět milionů metrů bavlny. (Ibid., s. 37-40)

²⁰ Z důvodu nedohledatelnosti spolehlivého měnového kurzu na Kč nechávám částky v původní měně.

Tabulka 1: Výsledky tříletého plánu (1954-1956)

Produkt	Jednotka	1946	1953	1956
Cement	1000 tun	156	-	195
Chemické hnojivo	1000 tun	4	4	190
Uhlí	1000 tun	1270	708	3908
Elektřina	milion kWh	3934	1017	5120
Grafit	1000 tun	16	-	19
Mořské produkty	1000 tun	2691	21623	77080
Železo	1000 tun	-	122	365
Textilie	metry	103	27	597

Převzato z: KIM, Youn-Soo. The Economy of the Korean Democratic People's Republic, 1945-1977: economic policy and foreign trade relations with Europe. Kiel: German Korea-Studies Group. 1979, s. 36

Poté, co se KLDŘ zvládla postavit po korejské válce na vlastní nohy, se mění zaměření severokorejské zahraniční politiky na co největší osamostatnění se od vlivů jiných mocností. Důležitým prostředkem k dosažení tohoto cíle byla politika čučche. Čučche je severokorejská politika soběstačnosti, která byla poprvé zmíněna roku 1955 v projevu Kim Il-sönga.²¹ V tomto projevu bylo řečeno, že by KLDŘ měla adaptovat marxismus-leninismus tak, aby byl aplikovatelný na její specifickou situaci. To položilo základ pro politiku čučche, která je kontrastní k severokorejské závislosti na východním bloku. Základními principy politiky čučche jsou:

1. *čadžu* – politická nezávislost,
2. *čarip* – ekonomická soběstačnost,
3. *čaii* – soběstačnost v národní obraně.²²

V druhé polovině 90. let se jako další princip přidal söngun neboli politika upřednostnění armády.²³ Skrz politiku čučche se KLDŘ chtěla stát co nejvíce nezávislou na

²¹ ECKERT, Carter J. et. al. 2009, s. 368

²² DOBRZENIECKI, Igor. *Juche ideology in Africa: its origins & development*. Online. ACTA ASIATICA VARSOVIENSIA. Institute of Mediterranean and Oriental Cultures, Polish Academy of Sciences. 2019, vol. 32, s. 121. Dostupné z: <https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-6ccda0a1-4ecb-443a-ba44-5a1d125ee81c> [citováno 2024-03-15].

²³ WAYBACK MACHINE INTERNET ARCHIVE. *Söngun Politics*. Online. 6.8.2013 Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20130806112254/http://www.korea-dpr.com/söngun.html> [citováno 2024-03-19].

cizích mocnostech, čímž se snažila o co možná největší snížení vlivu ostatních mocností (především SSSR a ČLR) na své vnitřní záležitosti. V roce 1968 se čučche stává oficiální ideologií strany.²⁴

Kim Il-söng si přál vybudovat soběstačnou národní ekonomiku již od doby korejské války, při níž byl frustrován kvůli nedostatečné pomoci ze strany SSSR.²⁵ Jedním z prostředků pro vybudování soběstačné ekonomiky KLDR byl tzv. První pětiletý plán (1957-1961; *čeilčcha ogänjön kjehök*), který byl představen Kim Il-söngem v roce 1956. KLDR se skrz tento plán pokusila o co nejmenší ekonomickou závislost na ostatních zemích. Cíle plánu byly následující:

- „1. dokončit odstraňování pozůstatků koloniální průmyslové struktury,*
- 2. vytvořit pevný základ pro industrializaci, a v podstatě vyřešit problémy týkající se potravin, přístřešků a oblečení,*
- 3. pokračovat v prioritizaci rozvoji těžkého průmyslu,*
- 4. 2,6krát zvýšit průmyslovou produkci,*
- 5. zajistit materiálně-technické podmínky pro budoucí rozsáhlé zavádění výrobních technik a zařízení*
- 6. dokončit kolektivizaci farem, majetku soukromých obchodníků a podnikatelů, a*
- 7. upřednostnit produkci obilí, a vedle toho současně rozvíjet produkci průmyslových plodin, hospodářských zvířat, hedvábí a ovoce; zvýšit produkci na akr prostřednictvím zvýšeného používání hnojiv, rozšíření zavlažování a zavedení pokročilých technik zemědělství; zvýšit míru využití farem.“²⁶*

Plán byl nakonec splněn o dva a půl roku dříve, než bylo původně plánováno. Jedněmi z nejdůležitějších faktorů pro tento vývoj byly vznik hnutí Čöllima a kolektivizace půdy, což byly kampaně inspirovány Čínou. Hnutí Čöllima bylo vyhlášeno v roce 1956 a mělo sloužit k dokončení procesu socializace průmyslu.²⁷

²⁴ ECKERT, Carter J. et. al. 2009, s. 369

²⁵ MIN, Benjamin H. North Korea's foreign policy. In: KIM, Se-Jin a CHO, Chang-Hyun. *Government and politics of Korea*. Silver Spring, Md: The Research Institute on Korean Affairs. 1972, s. 238

²⁶ KIM, Youn-Soo. 1979, s. 43-44

²⁷ Ibid., s. 48

Severokorejská kolektivizace půdy byla vyhlášena roku 1953.²⁸ KLTR se v procesu své kolektivizace nechala inspirovat sovětským modelem státních farem (sovchozy) a čínskými lidovými komunami²⁹, což si vyneslo kritiku ze strany SSSR, který severokorejskou kolektivizaci nazval jako „zbrklou a provedenou bez potřebného vybavení.“³⁰ Severokorejská kolektivizace půdy byla dokončena bezprecedentní rychlostí. V roce 1958, po pěti letech od jejího vyhlášení, byly do kolektivizace zapojeny všechny severokorejské domácnosti.^{31 32}

KLDR se po rehabilitaci ekonomiky začala soustředit na další oblast zájmu, což bylo vylepšení svého postavení v mezinárodním měřítku. Potřebovala být viděna jako soběstačná země, která nepotřebuje vnější vlivy pro své fungování. Začala tak s hledáním různých způsobů, jak se od těchto vlivů nejvíce osamostatnit.

V 50. letech došlo v KLTR k několika politickým čistkám, po kterých se upevnila osobní moc Kim Il-sönga. Mezi léty 1953-1955 došlo k čistce bývalých členů severokorejského politbyra.³³ V srpnu roku 1956 byly ze severokorejské vlády politickou čistkou odstraněny čínská a sovětská frakce^{34 35}. Tyto dvě frakce byly nespokojeny se způsobem vlády Kim Il-sönga, a chtěly využít probíhající proces destalinizace k zpochybnění jeho vlády na základě obvinění z diktatury a pěstování kultu osobnosti. Další čistka mezi léty 1957-1959 se týkala straníků, kteří pracovali pro SSSR nebo ČLR, nebo k nim měli „až moc blízko“. ³⁶ Po těchto čistkách zůstali ve většině vlivných pozic severokorejské vlády Kimovi blízcí, např. bývalí partyzáni z Mandžuska nebo rodinní příslušníci. KLTR se začala distancovat od vlivů SSSR a ČLR a plánovala zůstat politicky neutrální v jejich sporech.

²⁸ Ibid., s. 45

²⁹ Lidové komuny jsou administrativní celky, které vznikaly v ČLR mezi 50. a 80. lety 20. století. Jednalo se o společenské jednotky, v jejichž rámci se kolektivně realizovalo zemědělství, průmysl, vzdělávání aj. (*Lidové komuny*. Online. In: Wikipedia. poslední změna 18.4.2022. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Lidov%C3%A9_komuny [citováno 2024-03-18].)

³⁰ KIM, Youn-Soo. 1979, s. 48

³¹ Ibid., s. 47

³² Oproti tomu kolektivizace v Československu trvala 12 let (1948-1960), v SSSR 13 let (1928-1940).

³³ Čistka se týkala šesti z původních deseti členů politbyra. Tři byli obviněni ze špionáže a popraveni, jeden byl zastřelen (jeho smrt byla oficiálně prohlášena za sebevraždu, ale je možné, že byl zabit na rozkaz Kim Il-sönga, jelikož byl předtím obviněn z „politických pochybení“) a dva zmizeli, jejich osudy jsou dodnes neznámé. (LANKOV, Andrej Nikolajevič. 2015, s. 15-16)

³⁴ HONG, Yang-Ho. 1986, s. 58

³⁵ Korejská strana práce měla dohromady 4 frakce – sovětskou, čínskou, domácí (komunistickou) a partyzánskou, kterou vedl Kim Il-söng. (LANKOV, Andrej Nikolajevič. *Kim Takes Control: The 'Great Purge' in North Korea, 1956—1960*. Online. Korean studies. 2002, vol. 26, no. 1, s. 89. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23719326> [citováno 2024-03-11].)

³⁶ LANKOV, Andrej Nikolajevič. 2015, s. 16-17

KLDR se také od 50. let rozhodla razit cestu samostatnosti v oblasti zahraniční politiky prostřednictvím uzavírání vztahů s dalšími zeměmi. Byla k tomu motivována touhou co nejvíce se vzdálit od východního bloku a dosáhnout politického uznání oproti KR. Novým cílem severokorejské zahraniční politiky bylo „*navázání přátelských diplomatických vztahů se všemi zeměmi různých sociálních systémů v Africe, Asii a Latinské Americe; a podpořit národně osvobozený boj všech utlačovaných zemí postavením se proti kolonialismu a národnímu útlaku.*“³⁷ Kromě navázání vztahů s některými západními mocnostmi se nová severokorejská zahraniční politika soustředila hlavně na země třetího světa³⁸. KLDR totiž sama sebe viděla jako vzor pro země třetího světa, které začínaly svoji cestu za soběstačností a viděla tak potenciál pro uzavírání vztahů s těmito zeměmi.³⁹ První africkou zemí, se kterou KLDR navázala plné diplomatické vztahy v roce 1958, bylo Mali.⁴⁰

1.3 60. léta

Východní blok byl od druhé poloviny 20. století centrem významného politického konfliktu mezi SSSR a ČLR, tzv. čínsko-sovětské roztržky. Hlavním důvodem rozkolu mezi těmito dvěma mocnostmi byly rozdílné pohledy na komunistickou ideologii. Jak popisuje Lankov:

*„Komunismus v Sovětském svazu [...] byl mnohem shovívavější a liberálnější, méně lhostejný ke každodenním potřebám průměrného obyvatele a ekonomicky efektivnější (nebo spíš ‚méně neefektivní‘?). Komunismus v Číně byl o nekonečné ideologické mobilizaci, nesobecké oddanosti a obětavosti pro jakýkoliv cíl a pro vševědoucího vůdce.“*⁴¹

Od začátku tohoto konfliktu se KLDR snažila udržet si neutrální postoj mezi oběma mocnostmi. Nicméně v zájmu zachování vlastní bezpečnosti a kvůli politickým událostem v obou mocnostech v prvních letech rozkolu neustále měnila strany mezi SSSR a ČLR tak, jak zrovna cítila, že je potřebné.

³⁷ HONG, Yang-Ho. 1986, s. 61

³⁸ Za studené války název používaný pro země, které nebyly součástí žádného mocenského bloku; primárně se jednalo o bývalé kolonie v Africe, Asii a Latinské Americe. (NOLEN, Jeannette L. a DIGNAN, Brian. *Third World*. Online. In: Britannica Money. 10.2.2010, poslední změna 22.3.2022. Dostupné z: <https://www.britannica.com/money/Third-World> [citováno 2024-03-01].)

³⁹ DOBRZENIECKI, Igor. 2019, s. 124 [citováno 2024-03-15].

⁴⁰ Ibid., s. 126

⁴¹ LANKOV, Andrej Nikolajevič. 2015, s. 18

Po Stalinově smrti a s nástupem Nikity Chruščova se podstatně změnila sovětská doktrína. Po 20. sjezdu Komunistické strany SSSR v únoru roku 1956 se začala razit politika destalinizace⁴² a kampaň proti kultu osobnosti.⁴³ Vztahy KLDR a SSSR se začaly zhoršovat. Sovětské ideje se KLDR zdály nebezpečně liberální a Kim Il-söngův kult osobnosti, který byl podobný Stalinovu, mohl být snadno ohrožen novou sovětskou doktrínou. Na začátku 60. let vzájemná averze mezi KLDR a SSSR eskalovala do takové míry, že zmínky o SSSR v severokorejském stěžejním tisku, Rodong Sinmun, se objevovaly čím dál méně, až nakonec úplně zmizely. Na druhou stranu se začaly objevovat články o sblížení KLDR a ČLR.

Čínské vedení zastávalo podobný postoj k nové politice SSSR. KLDR se i přes touhu zůstat neutrální začala ideologicky přibližovat k ČLR a pokoušela se napodobit její experimentální politiku v oblasti ekonomiky. Čínská politika Velkého skoku vpřed sloužila jako inspirace pro severokorejské hnutí Čöllima a v kolektivizaci půdy se KLDR inspirovala čínským systémem lidových komun. Dalším důvodem pro rozkol mezi KLDR a SSSR byl čínsko-indický konflikt⁴⁴. SSSR v něm zastával neutrální pozici, což se Severní Koreji nelíbilo. Pro Kim Il-sönga to znamenalo, že pokud by došlo k dalšímu ozbrojenému konfliktu mezi dvěma Korejemi, tak se nemohl na SSSR úplně spolehnout. Existovala možnost, že by SSSR zůstal neutrální a odmítl by vojensky podpořit KLDR, i kdyby USA podpořily KR.⁴⁵

Sovětský svaz se snažil o získání Severní Koreje zpět na svoji stranu. Dokonce nabídnul zrušení severokorejského dluhu ve výši sto devadesát milionů dolarů.⁴⁶ KLDR se ale rozhodla zůstat „neutrální“, což vedlo ke snížení sovětské ekonomické pomoci. V roce 1963 SSSR dokonce úplně přerušil vojenskou a ekonomickou pomoc Severní Koreji, která byla ale obnovena poté, co v roce 1964 nastoupil po Chruščovovi konzervativnější Leonid

⁴² Destalinizace je proces, který započal v zemích východního bloku po Chruščovově projevu O kultu osobnosti a jeho důsledcích. V projevu kritizoval Stalinův kult osobnosti a důsledky, které se s ním pojily.

⁴³ KOH, B. C. *North Korea and the Sino-Soviet Schism*. Online. The Western political quarterly. 1969, vol. 22, no. 4, s. 943. ISSN 0043-4078. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/106591296902200415> [citováno 2024-03-06].

⁴⁴ Válka mezi ČLR a Indií. Mezi léty 1959 a 1962 docházelo k potyčkám na hranicích ČLR a Indie. ČLR poté roku 1962 zahájila útok přes sporné hranice. Indie byla poražena, zemřelo nebo bylo zatčeno přes 7000 indických vojáků a ČLR získala opětovnou kontrolu nad územím o přibližné rozloze 38 000 km². (THE EDITORS OF ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA. *Sino-Indian War*. Online. In: Encyclopaedia Britannica. nedatováno, poslední změna 3.1.2024. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Sino-Indian-War> [citováno 2024-03-13].)

⁴⁵ SSSR se ostatně zdráhal podpořit KLDR i v průběhu Korejské války, což kontrastovalo s masivní pomocí ze strany ČLR ve formě „dobrovolníků“.

⁴⁶ HA, Joseph M. 1982, s. 110 [citováno 2024-03-02].

Brežněv.⁴⁷ Napětí mezi KLDŘ a SSSŘ se snížilo až v roce 1965. Změna v sovětském vedení v tomto vývoji hrála roli, hlavními důvody ale byly potřeba sovětské finanční pomoci a politická situace v ČLR.

Ekonomická situace KLDŘ se v průběhu 60. let začala zhoršovat. Ambiciózní cíle severokorejského Sedmiletého ekonomického plánu (1961-1967; *inmin kjöngdže paldžön čhilgänjön kjehök*) vedly k tomu, že KLDŘ potřebovala notnou finanční pomoc od SSSŘ i ČLR k jeho implementaci. Sovětská finanční a materiální pomoc v 60. letech po severokorejské kritice SSSŘ klesla, což lze vidět např. v objemu dodávky sovětských strojů a zařízení v tabulce níže:

Tabulka 2: Dodávka sovětských strojů a zařízení do KLDŘ mezi lety 1958-1961

Rok	Dodávka (v rublech) ⁴⁸
1958	19 366 000
1959	26 577 000
1960	9 010 000
1961	8 105 000

Převzato z: KIM, Youn-Soo. The Economy of the Korean Democratic People's Republic, 1945-1977: economic policy and foreign trade relations with Europe. Kiel: German Korea-Studies Group. 1979, s. 62

ČLR, která byla sužována vlastními ekonomickými problémy, za to nechtěla a nebyla schopná kompenzovat. Splnění sedmiletého plánu tak muselo být odloženo o tři roky.⁴⁹

Čínská ekonomická pomoc začala postupně klesat v druhé polovině 60. let, jak lze vidět v tabulce 3:

Tabulka 3: Objem obchodu mezi ČLR a KLDŘ mezi lety 1966-1969

Rok	Celkový objem obchodu (v dolarech)
1966	200 000 000
1967	176 000 000
1968	110 000 000
1969	92 000 000

⁴⁷ Ibid., s. 110

⁴⁸ hodnota rublu k roku 1965

⁴⁹ Nedostatečná pomoc od obou mocností nebyl jediný důvod pro nesplnění sedmiletého plánu. Byly jím i vysoké výdaje KLDŘ na obranu státu a neúspěchy v zemědělské produkci. (KIM, Youn-Soo. 1979, s. 65)

Převzato z: SHEN, Zhihua a XIA, Yafeng. *A misunderstood friendship: Mao Zedong, Kim Il-Sung, and Sino-North Korean relations, 1949-1976*. New York: Columbia University Press. 2020, s. 186 [citováno 2024-03-13].

Důvodem byly vnitřní ekonomické problémy a začátek Kulturní revoluce⁵⁰, kterou Kim Il-söng vnímal jako chaotickou a potenciálně více ohrožující než liberalizaci SSSR. K tomu se přidaly spory na hranicích ČLR a KLDR, kdy došlo v roce 1969 k několika potyčkám.⁵¹ ČLR si také dělala nároky na severokorejské území.⁵² KLDR se bála možné vojenské intervence ze strany ČLR, a čínsko-severokorejské vztahy se tímto začaly zhoršovat.

KLDR neviděla v zájmu své národní bezpečnosti lepší alternativu než zlepšit vztah se SSSR. Kulturní spolupráce byla obnovena téměř okamžitě, a v ekonomické sféře uzavřely obě země dohodu, že SSSR pomůže KLDR při stavění průmyslových závodů a zvýší s ní intenzitu obchodu.⁵³ Od 70. let je severokorejská pozice v čínsko-sovětské roztržce víceméně neutrální.

Postavení KLDR v čínsko-sovětské roztržce bylo výhodné, jelikož byla důležitá pro hájení geopolitických zájmů obou mocností v oblasti. KLDR se v průběhu konfliktu snažila zůstat co nejméně neutrální, a SSSR i ČLR si KLDR chtěly naklonit, aby zastávala jejich zájmy, nebo spíše, aby nezastávala zájmy druhé mocnosti. Sloužila jim také jako nárazníková oblast proti americkým vojákům, kteří byli umístěni v Japonsku a Jižní Koreji. KLDR tak měla možnost uzavírat s oběma mocnostmi dohody, které pro ně byly často nevýhodné⁵⁴. Pro ČLR a SSSR to ale byla jediná možnost, jak si udržet v KLDR nějaké postavení. Vztahy ČLR a SSSR se normalizovaly až v 80 letech. Situaci po čínsko-sovětské roztržce se budu podrobněji zabývat v kapitole 1.5.

⁵⁰ Čínské hnutí mezi lety 1967-1977, které začal Mao Ce-tung. Důvodem byl strach, že se ČLR stejně jako SSSR bude vyvíjet směrem k liberalizaci. Cílem bylo odstranění buržoazních prvků a posílení vlastního kultu osobnosti skrz masovou mobilizaci mladých lidí na venkově. Následkem byl pokles ekonomického růstu, politická nestabilita a ztráty na kulturním dědictví. (LIEBERTHAL, Kenneth G. *Cultural Revolution*. Online. In: Encyclopedia Britannica. 20.7.1998, poslední změna 1.3.2024 Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Cultural-Revolution> [citováno 2024-03-12].)

⁵¹ SHEN, Zhihua a XIA, Yafeng. *A misunderstood friendship: Mao Zedong, Kim Il-Sung, and Sino-North Korean relations, 1949-1976*. New York: Columbia University Press. 2020, s. 190. ISBN 0-231-55367-6. Dostupné z: <https://doi.org/10.7312/shen18826> [citováno 2024-03-13].

⁵² 28.4.1966 Mao Ce-tung předložil KLDR územní nárok na oblast v okolí řeky Yalu (korejsky Tuman). (KIM, Youn-Soo. 1979, s. 64)

⁵³ KOH, B. C. 1969, s. 954-955 [citováno 2024-03-11].

⁵⁴ SSSR se například rozhodl odpustit KLDR dluh ve výši sedm set milionů rublů z dob Korejské války. ČLR se navzdory vlastním ekonomickým potížím v 60. letech rozhodla s KLDR podepsat dohodu o půjčce na poskytnutí vybavení a technické pomoci. (SHEN, Zhihua a XIA, Yafeng. 2020, s. 141 [citováno 2024-03-13].)

V 60. letech byla dekolonizována Afrika, a KLDLR začala navazovat první vztahy s africkými zeměmi.⁵⁵ Základem pro navázání kontaktu s africkými zeměmi byly severokorejsko-čínské vztahy. KLDLR využila čínských spojení v Africe, aby navázala kontakty s co nejvíce členskými státy Hnutí nezúčastněných zemí, což byly země, které se nechtěly připojit k žádnému mocenskému bloku.⁵⁶ Některé tyto země zastávají, co se dvou Korejí týče, tzv. politiku dvojího uznání (dual recognition policy). To znamená, že mají uzavřené vztahy s oběma Korejemi, čímž je obě uznávají jakožto oddělené, nezávislé země.

Hlavním důvodem severokorejského zájmu o Afriku byla legitimizace KLDLR oproti Korejské republice na mezinárodní úrovni. Většina afrických zemí se po získání nezávislosti stala členy OSN, což vedlo k tomu, že Afrika měla v OSN rozhodující hlas. KLDLR chtěla získat podporu co nejvíce zemí, aby byla v OSN brána jako jediná legitimní vláda na Korejském poloostrově.⁵⁷ Takže se s africkými zeměmi snažila navázat vztahy předtím, než tak učinila KR. Údajně hledala KLDLR podporu v OSN i pro to, aby docílila stažení amerických vojáků z KR.⁵⁸ Bývalý šéf africké sekce na severokorejském ministerstvu zahraničních věcí, Ko Jöng-hwan⁵⁹, který uprchl z KLDLR do KR v roce 1991, řekl v interview z roku 2014:

„Kim Il-söng bral Afriku vážně, protože chtěl použít hlasy v OSN pro stažení amerických vojáků z Jižní Koreje. Věřil, že když by se k němu přidaly africké státy a státy východního bloku, stažení vojáků bylo možné.“⁶⁰

⁵⁵ DOBRZENIECKI, Igor. 2019, s. 118 [citováno 2024-03-15].

⁵⁶ Na počátku 60. let měla KLDLR uzavřené vztahy s jedenácti africkými zeměmi. Z těchto zemí pouze jediná (Mauritánie) nepodporovala čínský režim. (MIN, Benjamin H. 1972, s. 238)

⁵⁷ V této době se ze stejného důvodu o Afriku zajímala ČLR, která vedla spor s Čínskou republikou (Tchaj-wanem) o místo legitimní čínské vlády v OSN. (YOUNG, Benjamin R. *The Struggle For Legitimacy – North Korea's Relations With Africa, 1965–1992*. Online. BAKS Papers. The British Association For Korean Studies. 2015, vol. 16, s. 99. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/280599543_The_Struggle_for_Legitimacy_North_Korean-African_Relations_1965-1992 [citováno 2024-03-17].)

⁵⁸ 18. listopadu 1975 OSN přijala rezoluci 3390A/3390B, která vyžadovala mimo jiné stáhnutí všech cizineckých vojenských jednotek z KR. To byl pro KLDLR velký úspěch, kterého z velké části dosáhla díky hlasům afrických zemí. (GRZELCZYK, Virginie. *From Balancing to Bandwagoning: Evaluating the Impact of the Sanction Regime on North Korea-Africa Relationships*. Online. North Korean Review. McFarland & Company. 2019, vol. 15, no. 1, s. 17. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/26632420>. [citováno 2024-04-15].; LEON LEVY FOUNDATION. *United Nations General Assembly Resolution 3390A/3390B, „Question of Korea“*. Online. In: Wilson Center Digital Archive. 29.8.2013. Dostupné z: <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/united-nationals-general-assembly-resolution-3390a3390b-question-korea> [citováno 2024-04-16].)

⁵⁹ v úřadu 1979-1991

⁶⁰ YOUNG, Benjamin R. 2015, s. 100 [citováno 2024-03-17].

Afrika tak byla za studené války centrem politických sporů nejen světových mocností⁶¹, ale i obou Korejí.⁶²

1.4 70-80. léta

Ražení cesty celkové soběstačnosti se negativně projevilo ve zhoršující se severokorejské ekonomice. Jak bylo zmíněno v kapitole 1.3, severokorejská ekonomika začíná v 60. letech slábnout.⁶³ Ekonomika KLDK fungovala pouze díky sovětské a čínské pomoci, která byla podmíněna geopolitickými ambicemi obou mocností. Postupné utínání ekonomické pomoci v kombinaci s obrovskými výdaji na armádu⁶⁴ bylo předzvěstí postupného ekonomického kolapsu KLDK v následujících letech.

70 a 80. léta byla dále obdobím pokusů o obnovu mezikorejského dialogu. Od svých vzniků obě Koreje odmítaly stanovisko, že by obě korejské vlády mohly být legitimní. To se změnilo 4. července 1972, kdy došlo k první schůzi představitelů obou Korejí.⁶⁵ Předtím, v roce 1971, začala předběžná jednání mezi představiteli Červeného kříže KLDK a KR. Skončila roku 1973 poté, co tehdejší jihokorejský prezident Pak Čong-hü⁶⁶ vyslovil podporu pro to, aby obě Koreje vstoupily do mezinárodních organizací jako oddělené země.⁶⁷ Mezikorejský dialog byl obnoven až v 80. letech⁶⁸, ale kromě prvního setkání rodin

⁶¹ USA se Afriku snažily odklonit od socialismu. ČLR skrz Afriku chtěla získat podporu jakožto legitimní čínská vláda. Také chtěla předčít SSSR a stát se vůdcem světového komunistického hnutí. Byla tak aktivní v šíření maoistické ideologie, především v 60. a 70. letech. Od druhé poloviny 70. let jsou čínské vztahy s Afrikou založeny hlavně na ekonomické spolupráci. (Ibid., s. 99)

⁶² KLDK například posílala skrz svoji diplomatickou kampaň od roku 1973 mise dobré vůle do afrických zemí, na což reagovala Korejská republika tím, že posílala své mise dobré vůle do zemí, kde je prvně vyslala KLDK. (PARK, Sang-seek. 1978, s. 79 [citováno 2024-03-12].)

⁶³ Ekonomická situace KR se mezitím od 60. let začala výrazně zlepšovat. Tento vývoj je znám jako tzv. Zázrak na řece Han.

⁶⁴ V roce 1963 činily výdaje na armádu 1,9 % státního rozpočtu. V roce 1970 to bylo 31 %. (KIM, Youn-Soo. 1979, s. 68)

⁶⁵ Výstupem této schůze bylo podepsání protokolu oběma představiteli Korejí. Hlavním projednávaným tématem byl postup k sjednocení, které mělo proběhnout mírumilovně a bez vlivu vnějších mocností. Dále byla zavedena telefonní linka mezi Sulem a Pchjongjengem a začala vzájemná komunikace Organizace červených křížů obou zemí. (MINISTRY OF UNIFICATION OF THE REPUBLIC OF KOREA. *The July 4th South-North Joint Communiqué*. Online. 4.7.1972. Dostupné z:

https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/KR%20KP_720704_The%20July%204%20South-North%20Joint%20Communiqu%C3%A9.pdf [citováno 2024-04-05].)

⁶⁶ Doba vlády 1963-1979. K moci se dostal vojenským převratem. Od roku 1972 vládl v KR autoritářsky do roku 1979, kdy na něj byl spáchán atentát. Jeho vláda položila základy pro ekonomický růst KR, který je známý jako Zázrak na řece Han. (Park Chung Hee. Online. In: Wikipedia. poslední změna 2.5.2024. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Park_Chung_Hee [citováno 2024-05-03])

⁶⁷ BANDOW, Doug a CARPENTER, Ted Galen (eds). *The U.S.-South Korean Alliance: Time for a Change*. Online. Transaction Publishers, 1.1.1992, s. 99-100. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=HXdhDRCGD1kC&lpg=PP1&hl=cs&pg=PA100#v=onepage&q&f=false> [citováno 2024-04-05].

⁶⁸ Ibid., s. 100.

rozdělených vznikem dvou států nebyl učiněn velký pokrok ke zlepšení vztahů obou Korejí, ba spíše naopak. V 70. a 80. letech docházelo k mnoha incidentům způsobeným KLDR, například roku 1983 byl spáchán severokorejským komandem atentát na jihokorejského prezidenta Čon Tu-hwana v barském Rangúnu. Prezident přežil, ale zahynulo sedmnáct členů vlády.⁶⁹ Roku 1985 vydala KLDR stanovisko, že odmítá vstup obou Korejí do OSN a roku 1988 se konaly olympijské hry v Soulu, které se KLDR rozhodla bojkotovat.⁷⁰

V oblasti diplomatických vztahů s ostatními zeměmi jsou 70. léta érou politiky návštěv vrcholných představitelů. KLDR navštívily delegace z Rumunska (1971), ČSSR (1973), Jugoslávie (1977) a dále v květnu roku 1978 delegace ze Seychel, Mosambiku, Rumunska, Konga a ČLR.⁷¹ Kim Il-söng naopak roku 1975 navštívil Alžírsko, Mauretánii, Bulharsko, Jugoslávii a Rumunsko.⁷² Návštěvy a navazování diplomatických vztahů se v této době ve velkém týkalo hlavně zemí třetího světa. Dne 30. června 1975 se KLDR dokonce připojuje k Hnutí nezúčastněných států, jehož členy je velká část zemí třetího světa.⁷³

Do 70. let 20. století byl kontakt KLDR s Afrikou omezený. KLDR měla do té doby uzavřené vztahy jen s pár radikálními státy a vysílala mise především do bývalých francouzských kolonií a zemí, které projevíly podporu KR.⁷⁴ Ale po návštěvě amerického prezidenta Richarda Nixona v ČLR v únoru roku 1972 se KLDR rozhodla o masivní navazování diplomatických vztahů se zeměmi třetího světa.⁷⁵ Ke konci roku 1974 měla KLDR navázané vztahy s dvaceti devíti africkými zeměmi.⁷⁶

KLDR se pokoušela o navazování nových vztahů s africkými zeměmi i prostřednictvím kulturní diplomacie. Kulturní diplomacie je důležitá část severokorejské zahraniční politiky. Prostřednictvím filmových festivalů, studentských výměnných programů, výstav fotografií, sportovních akcí, zahraničního rozhlasového vysílání apod. mohla KLDR prezentovat své úspěchy v cizích zemích a zlepšit svoji reputaci. Významnou

⁶⁹ ECKERT, Carter J. et. al. 2009, s. 370

⁷⁰ Ibid., s. 371

⁷¹ Ibid., s. 369-370

⁷² Ibid., s. 370

⁷³ Ibid., s. 370

⁷⁴ GRZELCZYK, Virginie. 2019, s. 17 [citováno 2024-04-15].

⁷⁵ Touto návštěvou formálně začala politika deténte, neboli politika snižování napětí mezi západem a východem. To vedlo k tomu, že se KLDR začala soustředit na OSN jako na prostředek k dosažení cílů své zahraniční politiky.

⁷⁶ Burundi, Kamerun, Kongo, Dahomej (dnešní Brunei), Rovnicková Guinea, Gabon, Gambie, Guinea, Guinea-Bissau, Libérie, Malgašská republika (dnešní Madagaskar), Mali, Mauritanie, Mauricius, Niger, Rwanda, Senegal, Sierra Leone, Somálsko, Tanzanie, Togo, Uganda, Republika Horní Volta (dnešní Burkina Faso), Zair (dnešní DR Kongo), Zambie, Alžírsko, Egypt, Libye, Súdán. (PARK, Sang-seek. 1978, s. 74-75 [citováno 2024-04-25].)

součástí kulturní diplomacie jsou v případě KLDR masové hry, s jejichž exportem KLDR začala v 70. letech. Detailněji se o nich zmíním v kapitole 2.3.

Důvody, proč měly africké země zájem o kontakt s KLDR, popisuje Young následovně:

„[...] afričtí vůdci usilovali o vztahy se Severní Koreou pro své vlastní specifické cíle a zájmy. Tito vůdci často považovali Severní Koreu za méně nebezpečnou alternativu ke dvěma dominantním komunistickým mocnostem působícím v Africe: Číně a Sovětskému svazu. Severokorejský způsob rozvoje oslovil převážně pravicové africké vůdce, kteří obdivovali taktiku gerilové války severokorejské armády a kult osobnosti rodiny Kimů.“⁷⁷

Jak lze vidět, ideologické rozdíly nehrály v navazování vztahů KLDR a afrických zemí roli. Obě strany měly své důvody chtít navázat kontakt – pro KLDR to byla legitimizace oproti KR, pro africké země levná vojenská pomoc a to, že viděly v KLDR vzor pro rozvoj své země po získání nezávislosti.

Důležitým prvkem pro navazování diplomatických vztahů s novými zeměmi byla politika návštěv vrcholných představitelů. Jedná se o vzájemné návštěvy hlav států nebo vysoce postavených vládních úředníků. Mnoho těchto návštěv bylo cíleno hlavně na africké a asijské země, a jejich častým výstupem bylo podepsání smlouvy o přátelství.⁷⁸ Množství severokorejských návštěv afrických zemí v 70. letech lze vidět v tabulce níže:

Tabulka 4: Severokorejská politika návštěv v Africe mezi lety 1969-1976

Rok	Počet států	Počet návštěv
1969	9	11
1970	5	6
1971	3	3
1972	14	23
1973	29	31
1974	5	5
1975	20	24
1976	16	20

⁷⁷ YOUNG, Benjamin R. 2015, s. 101 [citováno 2024-03-26].

⁷⁸ MIN, Benjamin H. 1972, s. 243

Rok	Počet států	Počet návštěv
1969	9	11
1970	5	6
Dohromady	103	125

Převzato z: KIM, Youn-Soo. The Economy of the Korean Democratic People's Republic, 1945-1977: economic policy and foreign trade relations with Europe. Kiel: German Korea-Studies Group, 1979. s. 79-80

V 80. letech bylo součástí severokorejské diplomatické kampaně zvat africké studenty do KLDŘ na bezplatné studium. Jednalo se o přibližně dvě stě studentů z Guiney, Rovníkové Guiney, Tanzanie, Madagaskaru, Zambie, Lesotha, Mali a Etiopie.⁷⁹ Podle osobních výpovědí studentů se v KLDŘ setkali s diskriminací, rasismem a vyjádřili, že pro ně bylo složité vést v KLDŘ „normální“ život.⁸⁰ Pro KLDŘ bylo hostování afrických studentů dalším prostředkem, jak upevnit vztahy s africkými zeměmi za účelem získání jejich uznání. KLDŘ byla také v této době aktivní v Jihoafrické republice a Namibii, kde pomáhala místním organizacím s boji za nezávislost a proti apartheidu.

1.5 90. léta

90. léta byla pro KLDŘ chaotická především v otázkách zahraniční politiky. Čínsko-sovětské vztahy zaznamenaly od druhé poloviny 80. let značné zlepšení, kdy obě země po několika desetiletích sporů a s politickými změnami v SSSR⁸¹ zvládly najít ve svých politických systémech kompromis. KLDŘ pro ně tak ztratila důležitost nárazníkového státu, což vedlo k poklesu ekonomické podpory KLDŘ ze strany SSSR.⁸² Utnutí ekonomické pomoci v kombinaci s nefunkčním zemědělským systémem⁸³ a přírodními vlivy (vlha přívalových dešťů a záplavy) vedlo ke kolapsu severokorejského zemědělského systému. To mělo pro KLDŘ dlouhodobé následky ve formě kolapsu státní ekonomiky, potravinové krize, hladomorů a rozvoje černého trhu.

V této chaotické době se vůdcem KLDŘ stal Kim Čöng-il (doba vlády 1994-2011). Postupná konsolidace moci Kim Čöng-ilem začala v 60. letech, kdy se angažoval v kulturní

⁷⁹ YOUNG, Benjamin R. 2015, s. 106 [citováno 2024-04-06].

⁸⁰ Ibid., s. 107-109

⁸¹ V roce 1985 se Generálním tajemníkem SSSR stal Michail Gorbačov. Po nástupu do čela SSSR začal s radikálními reformami, které nakonec vedly k rozpadu SSSR roku 1991.

⁸² Mezi lety 1990-1994 poklesla hodnota obchodu mezi KLDŘ a SSSR na přibližně desetinu své původní hodnoty – v roce 1990 celková hodnota obchodu činila 2,56 miliard dolarů, v roce 1994 140 milionů dolarů. (LANKOV, Andrej Nikolajevič. 2015, s. 77)

⁸³ Ekonomická pomoc od SSSR po vzniku KLDŘ vedla k tomu, že KLDŘ převzala sovětský styl zemědělského systému, který se ukázal být nefunkční.

sféře. V roce 1974 se stal členem severokorejského politbyra a v roce 1980 byl prohlášen za nástupce po svém otci, Kim Il-söngovi.⁸⁴ Moc definitivně převzal po jeho smrti v roce 1994.

Rozpad SSSR a celkově komunistického bloku na počátku 90. let vedl k tomu, že KR začala navazovat vztahy s postkomunistickými státy. To vedlo ke zmrazení vztahů mezi KLDR a těmito státy. Oproti tomu se KLDR snažila o normalizaci vztahů s Japonskem a USA, čemuž činil největší překážku vyvíjející se severokorejský jaderný program.

Severokorejský jaderný program má svoje základy již v 50. letech 20. století, kdy KLDR uzavřela se SSSR a ČLR dohody o spolupráci na jaderném výzkumu.⁸⁵ Na důležitosti nabyl v 70. letech, kdy se KR pokoušela vyvinout vlastní jaderné zbraně.⁸⁶ SSSR a ČLR, podobně jako USA v KR, se ale pokoušely bránit rozvoji severokorejského jaderného programu. SSSR podmínil svoji spolupráci s KLDR tím, že KLDR nebude šířit jaderné zbraně. SSSR slíbil výměnou za dodržení slibu o nešíření technickou pomoc ve výstavbě jaderné elektrárny v KLDR. KLDR tak roku 1985 podepsala Smlouvu o nešíření jaderných zbraní.⁸⁷ KLDR vývoj jaderného programu oficiálně popírala, ale v roce 1990 vyšlo na povrch, že jsou na jejím území postavena jaderná zařízení.^{88 89} S kolapsem komunistického bloku se severokorejský jaderný program začal intenzivně vyvíjet, a to z dvou hlavních důvodů – existence jaderného programu snižuje pravděpodobnost napadení KLDR cizí mocností a slouží KLDR jako prostředek prosazování vlastních zájmů v diplomacii.

Následovala léta vyjednávání mezi KLDR a světovými mocnostmi o zpomalení vývoje či úplném přerušení jaderného programu. KLDR většinou udělila souhlas s jadernými inspekcemi na svém území výměnou za humanitární pomoc či snížení sankcí. Jak popisují Eckert et al.:

„KLDR v květnu 1999 souhlasila s inspekcí svého jaderného zařízení v Kumčchangni [v české vědecké transkripci Kümčchangni] výměnou za potravinovou pomoc a částečné zrušení sankcí ze strany USA. Za prvních deset měsíců roku 1999 poskytly Spojené státy potravinovou pomoc ve výši 160 milionů dolarů, což činilo 84,5 procent veškeré pomoci

⁸⁴ LANKOV, Andrej Nikolajevič. 2015, s. 71

⁸⁵ Ibid., s. 181

⁸⁶ Ibid., s. 182

⁸⁷ Ibid., s. 182-3

⁸⁸ ECKERT, Carter J. et. al. 2009, s. 309

⁸⁹ USA, KR i Japonsko měly obavy z existence severokorejského jaderného programu a chtěly, aby KLDR přistoupila na umožnění inspekce těchto jaderných zařízení organizací MAAE (Mezinárodní agentura pro atomovou energii). Pod nátlakem třech zemí s inspekcí nakonec souhlasila pod podmínkou, že bude provedena inspekce i v KR, aby se vyloučila přítomnost jaderných zbraní na Korejském poloostrově.

organizované OSN. [...] V listopadu 1998 rozhodl prezident Clinton o vytvoření zvláštního orgánu pro posouzení severokorejských programů [...]. Bezprostřední zájem USA byl od počátku roku 1999 soustředěn na podzemní zařízení v Kumčchangni [v české vědecké transkripci Kůmčchangni], v němž se podle Američanů vyrábí plutonium potřebné pro vývoj jaderných zbraní. Po čtyřech kolech jednání nakonec obě strany dospěly k dohodě, podle které USA poskytly dalších 400 tisíc tun potravinové pomoci za jednorázovou inspekci.“⁹⁰

Zahraniční humanitární pomoc byla stěžejní ke zvládnutí krize způsobené hladomory. O poskytování zahraniční pomoci se Lankov zmiňuje takto:

„V období mezi lety 1996 a 2001 (kdy byla potravinová krize nejintenzivnější), Severní Korea obdržela přibližně 5,94 milionů tun potravinové pomoci. Nejvíc této pomoci bylo KLCDR poskytnuto od zemí, které pchjongjangská oficiální propaganda popisovala jako ‚smrtelné nepřátele korejského lidu‘ – USA, Jižní Korea a Japonsko. USA poskytly 1,7 milionů tun (28,6 procent z celku), Jižní Korea poskytla 0,67 milionů tun (11 procent) a Japonsko poskytlo 0,81 milionů tun (13,6 procent). Ze zdánlivě ‚přátelských‘ států byla v této době hlavním poskytovatelem pomoci pouze Čína, která Severní Koreji poskytla 1,3 milionů tun potravinové pomoci.“⁹¹

Z toho vyplývá, že KLCDR obdržela velkou část humanitární pomoci od mocností, které ji odrazovaly od vývoje vlastního jaderného programu.

90. léta jsou obdobím významných milníků pro korejsko-korejské vztahy. 17. září 1991 vstoupily KR i KLCDR do OSN.⁹² Následovalo podepsání Dohody o usmíření, neútočení, vzájemné výměně a spolupráci mezi Severem a Jihem⁹³ a společné prohlášení obou Korejí o zamítnutí vývoje a použití jaderných zbraní. V KR s nástupem prezidenta Kim Tã-džunga (1998-2002) začala éra tzv. sluneční politiky, která je zaměřena na zmírnění napětí mezi oběma Korejemi.⁹⁴

⁹⁰ ECKERT, Carter J. et. al. 2009, s. 323

⁹¹ LANKOV, Andrej Nikolajevič. 2015, s. 186

⁹² ECKERT, Carter J. et. al. 2009, s. 303

⁹³ Dohodou se obě Koreje zavázaly k vzájemnému respektu svých politických a společenských systémů, zřekly se použití ozbrojené síly, zavázaly se k vytvoření společného vojenského výboru, kde se budou probírat otázky omezení počtu zbraní na Korejském poloostrově, a k usilování o vzájemnou spolupráci. (Ibid., s. 310)

⁹⁴ Ibid., s. 320

Postavení KLDR v Africe bylo v 90. letech ohroženo. S koncem studené války, kolapsem komunistického bloku a s vzestupem KR se postavení KLDR zhoršovalo. Spolupráce s ekonomicky vyvinutější KR byla atraktivnější než s KLDR, která byla sužována hladomory a ekonomickými problémy. Zároveň se na počátku 90. let zpřísnily kontroly vývozu vojenského vybavení a materiálů. I přesto se v Africe našly země, které s KLDR ve vojenské spolupráci pokračovaly. Severokorejci poskytovali vojenskou pomoc např. Nigérii nebo Rovníkové Guineji, a s Ugandou v této oblasti spolupracovali již od 70. let.

1.6 21. století

Na začátku nového tisíciletí, dne 13. června 2000, se udál summit KLDR a KR, který je významným milníkem pro mezikorejské vztahy.⁹⁵ Kromě tohoto diplomatického úspěchu je počátek nového milénia pro KLDR obdobím napětí v mezinárodní politice.

Světlem otrásl teroristický útok 11.9.2001. Čtyři měsíce poté měl americký prezident George W. Bush projev, v němž nazval KLDR jednou ze zemí osy zla a zdůraznil severokorejský jaderný program.⁹⁶ Podle jeho projevu je KLDR „*režim vyzbrojený raketami a zbraněmi hromadného ničení, jehož obyvatelé hladoví.*“⁹⁷

KLDR se přiznala k tajnému programu vývoje jaderných zbraní, čímž porušuje podepsané dohody z 90. let^{98 99} a v roce 2003 odstupuje od Smlouvy o nešíření jaderných zbraní.¹⁰⁰ KLDR ve 21. století provedla dohromady šest jaderných testů, a to v letech 2006, 2009, 2013, 2016 (dva testy) a 2017.¹⁰¹ Po smrti Kim Čöng-ila v roce 2011 nastupuje jeho syn Kim Čöng-ün (doba vlády 2011–dodnes). Od začátku jeho vlády KLDR provedla kromě

⁹⁵ Jedná se o první schůzku hlav států obou Korejí (Kim Čöng-ila a jihokorejského prezidenta Kim Tä-džunga). (Ibid., s. 325)

⁹⁶ THE WHITE HOUSE. *President Delivers State of the Union Address*. Online. Washington, D.C., 29.1.2002. Dostupné z: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html> [citováno 2024-03-24].

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Roku 1992 obě Koreje podepsaly smlouvu, kde se zavázaly k denuklearizaci poloostrova. (COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS. *North Korean Nuclear Negotiations* (1985-2022). Online. In: Council on Foreign Relations. nedatováno. Dostupné z: <https://www.cfr.org/timeline/north-korean-nuclear-negotiations> [citováno 2024-03-22].)

⁹⁹ V roce 1994 KLDR podepisuje smlouvu v Ženevě, kterou se zavazuje k přerušení svého jaderného programu výměnou za výstavbu dvou lehkovodních reaktorů organizací KEDO (Korean Energy Development Organization), velké množství těžkého topného oleje a další zahraniční pomoc. (LANKOV, Andrej Nikolajevič. 2015, s. 185)

¹⁰⁰ COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS. *North Korean Nuclear Negotiations* (1985-2022). Online. In: Council on Foreign Relations. nedatováno. Dostupné z: <https://www.cfr.org/timeline/north-korean-nuclear-negotiations> [citováno 2024-03-24].

¹⁰¹ CTBTO. *Detecting Nuclear Tests*. Online. nedatováno. Dostupné z: <https://www.ctbto.org/our-work/detecting-nuclear-tests> [citováno 2024-03-23].

čtyř jaderných testů sto šedesát raketových testů, což je v porovnání s jeho předchůdci desetkrát více.¹⁰²

Rada bezpečnosti OSN od roku 2006, kdy byl proveden první jaderný test, přijala devět rezolucí o sankcích vůči KLDR v reakci na její jaderný a raketový program.¹⁰³ Tyto rezoluce zabráňují prodeji zbraní, materiálů a technologií, které by mohly být použity pro balistické střely nebo jaderné zbraně, do KLDR. Také omezují zahraniční obchod a umožňují kontroly zboží, které směřuje do KLDR.¹⁰⁴ KLDR i přes sankce navyšuje na intenzitě raketových testů. V roce 2022 jich KLDR provedla třicet jedna, což je prozatím nejvíc od jejího vzniku.¹⁰⁵

Pozastavení severokorejského jaderného programu není prioritní pro jednu mocnost – ČLR. Obchod mezi KLDR a ČLR se od začátku století zintenzivnil, lze vidět velký nárůst v celkové hodnotě obchodu oproti konci 60. let, na který poukazují v kapitole 1.3.¹⁰⁶ ČLR se postupně stává nejdůležitějším severokorejským obchodním partnerem. Důvodem je to, že ČLR chce využít snadného a ekonomicky výhodného přístupu k severokorejským zdrojům a infrastruktuře. Dá se tak říct, že ČLR ve 21. století převzala roli udržovatele severokorejské ekonomiky po bývalém SSSR.

Některé africké země se ve 21. století kladně vyjádřily o vztazích s KLDR, například Zimbabwe, Namibie a Uganda. S nimi má KLDR dlouhodobé vztahy, které vychází ze severokorejské pomoci těmto zemím. Ugandský prezident Yoweri Museveni v roce 2014 o Severokorejciích prohlásil, že to jsou „přátelé, kteří Ugandě dlouhodobě pomáhají“¹⁰⁷. Namibijští politici činitelé zmínili, že díky KLDR mohli zmodernizovat infrastrukturu a že KLDR tam pro Namibii byla skrz ta nejnáročnější období.¹⁰⁸ Robert Mugabe, bývalý

¹⁰² COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS. *North Korea's Military Capabilities*. Online. In: Council on Foreign Relations. Poslední změna 28.06.2022. Dostupné z: <https://www.cfr.org/background/north-korea-nuclear-weapons-missile-tests-military-capabilities> [citováno 2024-03-26].

¹⁰³ DAVENPORT, Kelsey. *UN Security Council Resolutions on North Korea*. Online. In: Arms Control Association. 01.2022. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/UN-Security-Council-Resolutions-on-North-Korea> [citováno 2024-03-24].

¹⁰⁴ COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS. *North Korea's Military Capabilities*. Online. In: Council on Foreign Relations. Poslední změna 28.06.2022. Dostupné z: <https://www.cfr.org/background/north-korea-nuclear-weapons-missile-tests-military-capabilities> [citováno 2024-03-26].

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ V roce 1995 byl objem obchodu mezi oběma zeměmi 550 milionů dolarů; v roce 2005 1,6 miliard dolarů; v roce 2010 3,4 miliard dolarů a v roce 2011 5,6 miliard dolarů. (LANKOV, Andrej Nikolajevič. 2015, s. 216)

¹⁰⁷ YOUNG, Benjamin R. *North Korea in Africa: Historical Solidarity, China's Role and Sanctions Evasion*. Online. United States Institute of Peace. 24.2.2021b, s. 7 Dostupné z: <https://www.usip.org/publications/2021/02/north-korea-africa-historical-solidarity-chinas-role-and-sanctions-evasion> [citováno 2024-04-05].

¹⁰⁸ Ibid., s. 7

prezident Zimbabwe, vyjádřil svůj vděk KLR za poskytnutí vojenských výcviků a pomoc při boji proti kolonialistům.¹⁰⁹

I přes tolik změn v politice jak KLR, tak afrických zemí, se najdou případy, kdy tyto vztahy zůstaly pevné i po několika desetiletích. S vývojem jaderného programu a se spouštěním jaderných testů se ale KLR musí potýkat se sankcemi OSN, které ji omezují mimo jiné v obchodování se zbraněmi a vojenským materiálem. Namibijský prezident Hage Geingob řekl v roce 2018, že jeho zemi „*[Severokorejci] pomohli, ale, jak víte, musíme [...] implementovat sankce OSN, které nás velmi negativně ovlivnily [...]*“.¹¹⁰ U některých zemí ale obchodní vztahy a různé formy spolupráce pokračovaly. Africké země jsou pro KLR důležitým partnerem, protože se díky nim může vyhnout mezinárodním sankcím, posílit svoji ekonomiku a šířit svůj vliv. Oproti tomu, africké země těží především z levného vojenského materiálu, což je jeden z důvodů, proč s ní některé africké země udržovaly kontakt navzdory sankcím OSN. To je případ i Ugandy. Více se tomuto vývoji budu věnovat v následující kapitole.

¹⁰⁹ Ibid., s. 7

¹¹⁰ Ibid., s. 7

2 Vztahy KLRD a Ugandské republiky

V předchozí kapitole jsem popsala vývoj severokorejské zahraniční politiky jakožto celku. Nyní se zaměřím na vztahy KLRD s Ugandskou republikou. Uganda patří mezi země, které zastávají politiku dvojího uznání, takže má vztahy uzavřené s oběma Korejemi. KLRD navázala první oficiální vztahy s Ugandou za vlády diktátora Idiho Amina. 2. srpna 1972 byla otevřena severokorejská ambasáda v Kampale, hlavním městě Ugandy.¹¹¹

Pro lepší porozumění vztahům popíši nejprve politický vývoj Ugandy a následně vysvětlím, jak se vyvíjely vztahy těchto dvou zemí. Jako první se zaměřím na export severokorejských soft powers – politiky čučche a masových her. Tyto dvě oblasti spolu úzce souvisí, jelikož masové hry se dají považovat za praktickou manifestaci hodnot, které politika čučche popisuje. Šíření politiky čučche a přebírání konceptu severokorejských masových her bylo nejintenzivnější za vlády Idiho Amina. Co se čučche týče, dozvuky v oblasti této spolupráce jsou viditelné dodnes v aktivitách Ugandského národního výboru pro studium myšlenky čučche.

Dále popíši severokorejskou vojenskou pomoc Ugandě za vlády tří ugandských prezidentů – Idiho Amina, Miliona Oboteho a Yoweri Museveniho. Vojenská pomoc je charakteristická pro období každého vládce v Ugandě, nicméně každé období bylo charakterizováno jinou mírou intenzity a důvody pro spolupráci v této oblasti.

Na závěr se budu věnovat tomu, jak KLRD prezentuje vztahy s Ugandou ve svém stěžejním tisku *Rodong sinmun*. Soustředila jsem se především na články z let 1964-1982, které popisují severokorejské vnímání Ugandy z hlediska ekonomiky, vojenství a spolupráce v těchto oblastech. Na příkladu Ugandy uvedu, jakými prostředky si KLRD utvrzuje legitimitu v očích svého obyvatelstva.

¹¹¹ GRZELCZYK, Virginie. 2019, s. 14 [citováno 2024-04-15].

2.1 Uganda – politický vývoj

Abychom porozuměli vztahům mezi KLCDR a Ugandou, stručně nastíním v této části politický vývoj v Ugandě. Uganda se stala nezávislou na Velké Británii v říjnu roku 1962.¹¹² Vyhlášení ugandské nezávislosti předcházely spory mezi nově vznikajícími nacionalistickými politickými stranami a dědičnými vládci čtyř ugandských kmenových království (Buganda, Bunyoro, Toro, Ankole). Ti se nezávislosti bránili, ale díky slibu federální autonomie na ni nakonec přistoupili. Premiérem nezávislé Ugandy se stává Milton Obote.¹¹³ Rok po vyhlášení nezávislosti spolu nacionalistické a tradicionalistické strany vytvořily politickou alianci a prvním federálním prezidentem nezávislé Ugandy se stává Edward Mutesa, vládce království Buganda. Aliance se nicméně v roce 1964 rozpadá kvůli problému se „ztraceným územím“.¹¹⁴ Strana Miliona Oboteho, Uganda People's Congress (UPC), zároveň získává podstatnou většinu v ugandském Národním shromáždění¹¹⁵ díky dezerci politiků z ostatních politických stran v letech 1964 a 1965.

V roce 1966 byl Milton Obote společně s tehdejšími zástupci velitele armády, Idim Aminem¹¹⁶, a dalšími, obviněn členem opozice ze zpronevěry přibližně 350 000 dolarů ve formě zlata a slonoviny, které Uganda získala při pomoci u protivládního povstání v sousedním Kongu.¹¹⁷ Obote obvinil opozici ze spiknutí a 22. února 1966 převzal veškerou vládní pravomoc do svých rukou.¹¹⁸ Po kritice Oboteho ze strany dosavadního prezidenta Edwarda Mutesy došlo k napadení jeho sídla pod vedením tehdy již velitele armády, Idiho Amina. Po krvavých bojích byl Mutesa vyhnán do exilu v Londýně. 15. dubna 1966 se Obote stává výkonným prezidentem Ugandy.¹¹⁹

Uganda pod Oboteho vládou prošla řadou změn. V roce 1966 Obote představil pětiletý plán ekonomického vývoje.¹²⁰ V říjnu roku 1969 byla zavedena strategie „Move To The Left“.¹²¹ Tato strategie měla za cíl zemi posunout blíže socialismu.¹²² V roce 1970

¹¹² SALEM PRESS. *World Political Innovators*. 2016, s. 540. ISBN 9781682171622. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=e000xww&AN=1424497&lang=cs&site=ehost-live>. [citováno 2024-02-08].

¹¹³ předseda ugandské vlády (1962-1966), dvakrát ugandským prezidentem (1966-1971, 1980-1985)

¹¹⁴ Spor, který se týkal návratu území původně patřícího království Bunyoro. Britové toto území vrátili království Buganda. Území se po referendu v roce 1964 vrátilo království Bunyoro, což zapříčinilo odpor Bugandy vůči centrální vládě. (SALEM PRESS. 2016, s. 540 [citováno 2024-02-08].)

¹¹⁵ Dnes Ugandský parlament

¹¹⁶ ugandský diktátor (1971-1979)

¹¹⁷ SALEM PRESS. 2016, s. 540 [citováno 2024-02-08].

¹¹⁸ Ibid., s. 540

¹¹⁹ Ibid., s. 541

¹²⁰ Ibid., s. 541

¹²¹ Ibid., s. 541

¹²² Jedním dokumentem v rámci této strategie je The Common Man's Charter. Aasland ho popisuje jako proticizinecký, antitribalistický dokument, který podporuje unitární, republikánskou a

započal s řadou změn v ekonomice a politice¹²³, které vedly k všeobecnému nepokoji ve společnosti.

Obote začal postupně brát Amina jako potenciální hrozbu. Chtěl proto převzít kontrolu nad armádou a omezit tak Aminovy pravomoce. V reakci na to si Amin zajistil podporu klíčových složek armády a policie a za Oboteho nepřítomnosti¹²⁴ ho svrhl 25. ledna 1971 ve státním puči.¹²⁵ Následně se prohlásil za vládce Ugandy.

Idi Amin vládl mezi léty 1971-1979 krutovládou. Bezprostředně po převzetí vlády Aminem se situace v Ugandě zdánlivě zlepšila. Zahraničním investorům se zamlouvalo Aminovo zastavení znárodnovacího programu Oboteho administrativy. V roce 1972 Amin také nařídil vyhoštění přibližně osmdesáti tisíc Asiatů (především indického a pákistánského původu), kteří v Ugandě žili od dob britské koloniální nadvlády.¹²⁶ K tomu dal zabavit jejich podniky a statky a předal je do rukou Ugandčanů, kteří ale většinou neměli s podnikáním zkušenosti. Podniky tak postupně krachovaly, což vedlo ke zhoršení stavu ugandské ekonomiky.

Amin se postupně stával čím dál krutějším. Začal perzekuovat inteligenci, náboženské představitele a (i jenom údajně) odpůrce vlády. Zatýkáni, únosy a popravy byly na denním pořádku.¹²⁷ Nestabilní politická situace vedla ke kolapsu ekonomiky a infrastruktury v roce 1978.¹²⁸ Amin postupně přicházel o své příznivce a čelil neustálému nesouhlasu obyvatelstva, což vedlo k tomu, že byl roku 1979 svržen.¹²⁹

Prezidentem se v roce 1980 opět stává Obote, který se pokouší o rehabilitaci ugandské ekonomiky. Nebyl ale úspěšný, a byl svržen ve státním převratu v roce 1985.¹³⁰

demokratickou formu vlády a socialistickou ekonomiku. Odsuzuje monarchismus, imperialismus a kapitalismus. (AASLAND, Tertit. *On the Move-to-the-left in Uganda 1969-1971: The Common Man's Charter – dissemination and attitude*. Online. The Scandinavian Institute of African Studies. 1974, s. 11-14. Dostupné z: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:276744/FULLTEXT01.pdf> [citováno 2024-02-07].)

¹²³ Začal se socializací ekonomiky a znárodněním dovozního a vývozního obchodu. Obote také oznámil, že vláda získá šedesátiprocentní podíl z různých průmyslových odvětví. Dále vydala jeho politická strana usnesení, že předseda UPC je zároveň prezident Ugandy. Díky těmto změnám Obote upevnil svojí pozici jako vůdce Ugandy. (SALEM PRESS. 2016, s. 541 [citováno 2024-02-08].)

¹²⁴ Obote byl v té době na konferenci v Singapuru.

¹²⁵ SALEM PRESS. 2016, s. 541 [citováno 2024-02-08].

¹²⁶ Vyhoštění Asiatů bylo mezi Ugandčany populární, jelikož věřili, že je Asiáté vykořisťovali. (HOWELL, Jon P. a WANASIKA, Isaac. Idi Amin. Online. In: *Snapshots of Great Leadership*. New York: Routledge, no. 2, 2019, s. 251. ISBN 9781138088177. Dostupné z: <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.4324/9781315110066>. [citováno 2024-02-10].)

¹²⁷ Podle mezinárodních organizací je Amin zodpovědný přibližně za smrt přibližně 500 000 lidí v průběhu jeho krutovlády. (Ibid., s. 253)

¹²⁸ SALEM PRESS. 2016, s. 30 [citováno 2024-02-12].

¹²⁹ YOUNG, Benjamin R. 2015, s. 103 [citováno 2024-04-02].

¹³⁰ YOUNG, Benjamin R. *Guns, guerillas, and the great leader: North Korea and the Third World*. Stanford, California: Stanford University Press, 2021a, s. 134. ISBN 9781503627635.

Následovalo krátké období vlády generála Tita Okelly.¹³¹ V roce 1986 je nahrazen Yoweri Musevenim, který je prezidentem Ugandy dodnes.¹³²

2.2 Šíření čučche v Ugandě

Politika čučche poskytla Severní Koreji v Ugandě a dalších afrických státech prostor pro šíření vlastní propagandy. Hlavním důvodem pro její šíření bylo upevnění severokorejského vlivu v regionu. KLTR začala exportovat čučche do Afriky v druhé polovině 70. let.¹³³ Různé aspekty této politiky byly pro nově vznikající nezávislé země atraktivní, především antiimperialistická a antikolonialistická rétorika. KLTR prezentovala čučche jako nezbytný prostředek k vytvoření moderního státu a Afričani viděli zavedení ideologie v KLTR jako důvod rychlého ekonomického růstu po korejské válce. Někteří afričtí vůdci proto vnímali čučche jako model hodný následování, což je motivovalo k následování této politiky a k jejímu importu po navázání diplomatických vztahů s KLTR.

Šíření čučche v Africe ale mělo převážně funkci politického nástroje. Pro rozvoj afrických zemí neměla ideologie praktické využití, jelikož nedávala Afričanům užitečné informace o tom, jak učinit pokrok. Proto se od ní afričtí vůdci nakonec vzdělili. Politika čučche nebyla, byť ji tak KLTR prezentovala, návodem na soběstačnost, po které africké země toužily. Čučche kvůli tomu začalo být vnímáno jako soubor povrchních sloganů, které nebyly aplikovatelné na africkou situaci. Zároveň je paradoxní, že čučche propaguje ideu soběstačnosti bez cizích vlivů, přitom čučche samotné je příkladem cizího vlivu v Africe. Export této ideje je sám o sobě protichůdný.

Místy bylo šíření čučche v Africe podmíněno úplatky ze strany KLTR. KLTR byla z úplatkářství obviněna na konferenci o vzdělání a kultuře v Hnutí nezúčastněných zemí v roce 1983.¹³⁴ Proto když v polovině 90. let zkolabovala severokorejská ekonomika, mnozí „podporovatelé“ čučche v Africe se od ideje vzdělili – v jejich případě nešlo o potřebu politického vzoru nebo návodné ideologie, ale pouze o finanční podporu ze strany KLTR, která si tehdy již nemohla dovolit financovat jejich přízeň.

V Africe byly zakládány studijní skupiny čučche, které byly hlavním prostředkem pro šíření této ideje. Fungování studijních skupin je zajištěno skrz severokorejské ambasády

¹³¹ YOUNG, Benjamin R. 2021b, s. 5 [citováno 2024-03-23].

¹³² KERR, Anne a WRIGHT, Edmund. Uganda. Online. In: *A Dictionary of World History*. Oxford University Press, vol. 3, 2015, s. 1271. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=5892366> [citováno 2024-04-02].

¹³³ YOUNG, Benjamin R. 2015, s. 103 [citováno 2024-04-02].

¹³⁴ Ibid., s. 105-106

v Africe – KILDR jejich prostřednictvím poskytuje finanční pomoc a materiály.¹³⁵ První studijní skupina tohoto typu byla založena v roce 1969 v Mali¹³⁶, a byla prvním krokem k rozšíření čučche po téměř celé Africe.¹³⁷

V 70. letech byla severokorejská politika zaměřená na země třetího světa. Proto došlo ve stejné době v Africe k masivnímu rozšíření těchto studijních skupin. Do roku 1980 byly založeny ve dvaceti osmi afrických zemích.¹³⁸ Některé africké organizace související s čučche jsou stále aktivní, např. v Jihoafrické republice, Demokratické republice Kongo, Nigérii nebo v Ugandě (viz. níže).¹³⁹ V důsledku úpadku čučche v Africe je jejich vliv zanedbatelný.

V Ugandě se nachází dvě instituce související s čučche. První je Ugandský národní výbor pro studium myšlenky čučche, jedna z nejméně aktivních studijních skupin čučche. Je zodpovědný za konání akcí a seminářů týkající se čučche a zároveň informuje o dění v KILDR.¹⁴⁰ Také finančně podporuje semináře či přednášky týkající se myšlenky čučche¹⁴¹ a vysílá na tyto akce své zástupce. Další je velitelství čučche v Africe – centrální instituce, která řídí výbory a studijní skupiny čučche v celé Africe. Nachází se v Kampale, hlavním městě Ugandy. Webové stránky velitelství nejsou aktivní, takže je možné, že svoji činnost již ukončilo.

2.3 Masové hry

Masové hry v severokorejském stylu jsou zaměřeny na gymnastická vystoupení, která mají představovat „*disciplínu, kolektivismus, fyzickou zdatnost, a především věrnost zemi*“.¹⁴² Povzbuzují národní hrdost, jelikož vyprávějí příběh země, jež se z neprosperující

¹³⁵ DOBRZENIECKI, Igor. 2019, s. 133 [citováno 2024-03-15].

¹³⁶ Ibid., s. 126

¹³⁷ Ibid., s. 126

¹³⁸ Jednalo se především o země východní (Madagaskar, Mosambik, Etiopie, Zimbabwe, Rwanda, Uganda) a západní Afriky (Senegal, Gabon, Benin, Niger, Nigérie, Kamerun, Burkina Faso, Togo). (Ibid., s. 127)

¹³⁹ KCNA. *Delegations and Delegates of Juche Idea Study Organizations Arrive in Pyongyang*. Online. In: KCNA. 12.4.2024. Dostupné z: <http://kcna.kp/en/article/q/7f7ecaf7174ecaf1e8c145bcb264ac042460012a91e166a304bbee3b74250bff.kcmsf> [citováno 2024-04-12].

¹⁴⁰ Aktivity ohlašuje na svém účtu na platformě Twitter (dnes X): STUDY OF JUCHE IDEA IN UGANDA [@jucheug]. *Posty*. Online. Twitter/X. nedatováno. Dostupné z: <http://www.twitter.com/jucheug> [citováno 2024-04-12].

¹⁴¹ KCNA WATCH. *Internet Commemorative Lecture Held in Uganda*. Online. In: KCNA Watch. 18.9.2023. Dostupné z: <https://kcnawatch.org/newstream/1695049872-972933882/internet-commemorative-lecture-held-in-uganda/> [citováno 2024-04-18].

¹⁴² YOUNG, Benjamin R. *Cultural Diplomacy with North Korean Characteristics: Pyongyang's Exportation of the Mass Games to the Third World, 1972-1996*. Online. International history review. Routledge. 2020, vol. 42, no. 3, s. 543. ISSN 0707-5332. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/07075332.2019.1609545> [citováno 2024-04-01].

kolonie vyvinula v mocnost. Zároveň je do nich implementována politika čučche. Kim Čong-il řekl v projevu z roku 1987:

„Prostřednictvím masových gymnastických vystoupení jsou členové strany a další pracující lidé pevně vybaveni myšlenkou naší strany, čučche, a ztělesnění této myšlenky [...] se demonstrují široko daleko doma i v zahraničí. [...] Jen když se [...] řádně vypořádáte s myšlenkou čučche [...], tak můžete vytvořit skutečnou masovou gymnastiku, která může aktivně přispět k revoluci a budování.“¹⁴³

Vystoupení masových her v severokorejském stylu poprvé spatřilo světlo světa na stadionu v Pchjŏngjangu roku 1946 – bylo to představení tisíců dětí školního věku, které držely plakáty s revolucionářskými slogany, a gymnastů, kteří předváděli akrobatické kousky do rytmu Stalinistické hudby.¹⁴⁴ V KILDR sloužily masové hry k „mobilizaci mládeže a předvedení absolutní autority [...] režimu“.¹⁴⁵ V době studené války se masové hry exportovaly do nově nezávislých zemí třetího světa skrz severokorejské instruktory a gymnasty. Poprvé byly vyvezeny za hranice do Somálska a postupně se rozšířily do zbytku Afriky.¹⁴⁶ Ke konci sedmdesátých let se rozšířily i do Karibiku. Masové hry fungovaly jako artistická interpretace ideje jednoty a hodnotového systému popsaného politikou čučche. Byly prostředkem šíření vlivu severokorejského režimu a zvýšení prestiže země.

Idi Amin našel v severokorejských masových hrách hluboké zalíbení. Chtěl jich využít jakožto jednoho z prostředků kontroly obyvatelstva v průběhu své kruté vlády. Aminův první kontakt s masovými hrami byl roku 1972 v Somálsku¹⁴⁷, kam Amin uprchl kvůli hrozbě ze strany Tanzanie.¹⁴⁸ Chtěl požádat o pomoc svého spojence a tehdejšího vládce Somálska, Siada Barra. Tam byl Idi Amin svědkem ceremoniálu ve stylu severokorejských masových her.¹⁴⁹ Následující rok požádal KILDR o pomoc s vytvořením

¹⁴³ Ibid., s. 544

¹⁴⁴ Ibid., s. 543

¹⁴⁵ Ibid., s. 544

¹⁴⁶ Ibid., s. 546

¹⁴⁷ Somálsko má uzavřené diplomatické vztahy s KILDR od roku 1967. Somálský vládce Siad Barre byl první cizinecký vládce, který v 70. letech převzal severokorejský styl masových her. Kromě toho vytvořil vlastní kult osobnosti ve stylu Kim Il-sŏnga. (YOUNG, Benjamin R. 2020, s. 546 [citováno 2024-04-28].)

¹⁴⁸ MONITOR. *Somalia's Siad Barre Saves Amin from Tanzanians*. Online. In: Monitor. 18.11.2017. Dostupné z: <https://www.monitor.co.ug/uganda/magazines/people-power/somalia-s-siad-barre-saves-amin-from-tanzanians-1726760> [citováno 2024-04-12].

¹⁴⁹ Video z tohoto vystoupení lze vidět zde: SOMTV DARULKHER. *Siad Barre Hosts Idi Amin in Mogadisho 23.10.1972*. Online. In: Youtube. 22.8.2018. Dostupné z:

jeho vlastní verze masových her, načež KLCDR vyslala do Ugandy čtyři nebo pět instruktorů.¹⁵⁰ První vystoupení masových her v Ugandě bylo v říjnu roku 1973, při příležitosti Dne nezávislosti Ugandy.¹⁵¹ V roce 1974 následovalo druhé vystoupení k příležitosti druhého výročí Aminovy Druhé republiky.¹⁵² Ve stejném roce Amin také přivítal delegaci z KLCDR v Ugandě a chválil jejich instruktory masových her. Dále prohlásil, že KLCDR je „jedním z nejlepších přátel Afriky, protože má zkušenost s poražením imperialistů, kolonialistů i neokolonialistů“.¹⁵³ Amin nešetřil chválou na KLCDR a její masové hry, což jistě pomohlo k jejich dalšímu šíření na kontinentu.

Jak jsem zmínila výše, severokorejské masové hry úzce souvisí s ideologií čučche. Domnívám se, že masové hry pomohly k efektivnějšímu šíření čučche, které jinak v Africe nemělo moc možností praktického využití. Masové hry byly v podstatě manifestací praktického využití této ideologie. Zároveň se zamlouvaly Aminovi, který hledal způsoby, jak v průběhu své vlády co nejvíce kontrolovat obyvatelstvo. Sám Idi Amin popsál masové hry jako „efektivní politický nástroj“¹⁵⁴ – mohl díky nim mobilizovat mládež a prokázat svoji absolutní autoritu, čímž mohl minimalizovat odpor obyvatelstva vůči jeho vládě.

Místy si masové hry vysloužily kritiku obyvatelstva kvůli přítomným komunistickým prvkům. Přesto je Amin využíval, i když byl antikomunista a ujišťoval, že mají sloužit pouze k propagaci zdravého životního stylu, a ne komunismu.¹⁵⁵

Export masových her se utlumil v druhé polovině 90. let, kdy KLCDR zasáhly hladomory a s novým tisíciletím se již neexportují. Nicméně v průběhu studené války hrál export masových her nemalou roli v šíření severokorejského vlivu do třetího světa.

2.4 Vojenská spolupráce

Další taktikou KLCDR pro získání diplomatického uznání afrických zemí bylo poskytování vojenské pomoci ve formě tréninků a levného poskytování zbraní především chudým a izolovaným africkým zemím, které by jinak měly se sháněním zbraní potíže.

https://www.youtube.com/watch?v=-Axpvm9lo&ab_channel=SomTvDarulkher [citováno 2024-04-26].

¹⁵⁰ YOUNG, Benjamin R. 2020, s. 547 [citováno 2024-04-23].

¹⁵¹ Ibid., s. 548

¹⁵² Ibid., s. 548

¹⁵³ Ibid., s. 548

¹⁵⁴ Ibid., s. 548

¹⁵⁵ Ibid., s. 547

KLDR také zřídila na svém území výcvikové tábory a vojenské akademie, kde trénovala vojáky ze zemí třetího světa.¹⁵⁶

V této kapitole se zaměřím na vojenskou spolupráci za funkčního období třech ugandských vládců – Idiho Amina, Miliona Oboteho (druhá vláda) a Yoweri Museveniho. Informace o vojenské spolupráci Ugandy a KLDR jsou z dob vlády Idiho Amina pouze stručné, nicméně poslouží k popsání paradoxů ve vojenské spolupráci KLDR s africkými zeměmi. Část informací, které jsem pro tuto část čerpala, pochází z veřejně dostupných dokumentů CIA. Největší množství dokumentů bylo vydaných na počátku 80. let 20. století, takže se zabývaly druhou vládou Miliona Oboteho. V období vlády Yoweri Museveniho popíši sankce OSN proti severokorejskému jadernému a raketovému programu a jak tyto sankce ovlivnily vztah obou zemí a jejich vojenskou spolupráci.

2.4.1 Vojenská spolupráce za vlády Idiho Amina

S Aminovým převzetím moci se vztahy Ugandy a západních mocností zhoršily – Velká Británie pozastavila v roce 1972 většinu pomoci Ugandě a v roce 1978 následovaly USA s celkovým zákazem obchodu s Ugandou.¹⁵⁷ Kvůli tomu musel Amin hledat alternativní pomoc jinde, např. u KLDR.

První významná interakce mezi KLDR a Ugandou byla zaznamenána již v dubnu roku 1972, kdy ugandská vojenská delegace navštívila KLDR při oslavách v Pchjŏngjangu.¹⁵⁸ Od té doby se vojenská spolupráce obou zemí zintenzivnila. V roce 1975 opět navštívila KLDR ugandská vojenská delegace, která měla na KLDR tři požadavky: chtěla, ať KLDR povolí třiceti až čtyřiceti Ugand'ánům, aby mohli studovat na severokorejské vojenské akademii; dále požádala KLDR o poskytnutí severokorejských zbraní; na závěr Uganda navrhla návštěvu severokorejských vojenských expertů pro prověření, zda by byla KLDR schopná postavit v Ugandě zbrojní továrnu.¹⁵⁹ KLDR souhlasila se všemi třemi požadavky.

Navzdory existujícím vztahům s Ugandou pomohla KLDR ke svrnutí Aminova režimu v roce 1979. Do Ugandy vtrhlo 45 tisíc tanzanských vojenských jednotek, které

¹⁵⁶ Podle dostupných zdrojů vycvičila KLDR přibližně 2500 partyzánských bojovníků ze zemí třetího světa mezi léty 1972-1981. (YOUNG, Benjamin R. 2015, s. 103)

¹⁵⁷ PAPE, Robert A. *Why Economic Sanctions Do Not Work*. Online. International Security. 1997, vol. 22, no. 2, s. 112. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2539368> [citováno 2024-04-25].

¹⁵⁸ TARABA, János. *Hungarian Embassy in the DPRK, Report, Military cooperation between Uganda and North Korea*. Online. In: Wilson Center Digital Archive. 10.7.1975. Dostupné z: <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/hungarian-embassy-dprk-report-military-cooperation-between-uganda-and-north-korea> [citováno 2024-04-04].

¹⁵⁹ Ibid.

spolupracovaly s Oboteho armádou UNLA¹⁶⁰, společně s pět seti severokorejskými vojenskými poradci.¹⁶¹ Idi Amin přehnal do Libye a k moci se opět dostává Milton Obote, který se snažil nastolit pořádek po hrůzovládě svého předchůdce.

2.4.2 Vojenská spolupráce za druhé vlády Miliona Oboteho

Následkem Aminovy diktatury se Uganda ocitla v ekonomické a politické krizi. Uganda byla po Aminově vládě plná násilí a korupce. Obote se snažil najít způsob, jak situaci vylepšit a hledal pomoc tam, kde mohl. Po svržení Idiho Amina a po návratu na post prezidenta podepsal Milton Obote s KILDR smlouvu o spolupráci v oblasti obrany. V rámci této dohody vyslal Kim Il-söng šest set až sedm set severokorejských vojenských poradců do Ugandy, kde měli trénovat protipartyzánskou složku ugandské armády.¹⁶² Důvodem pro to nejspíš byla zrovna probíhající ugandská občanská válka (1980-1986)¹⁶³. Z pohledu reportu CIA z července roku 1984 se situace měla následovně:

„Obote zoufale potřebuje ekonomickou a vojenskou pomoc. Nemyslíme si, že jeho spoléhání na pomoc Severní Koreje nebo jeho [...] otevírání se Kubě a Sovětskému svazu indikují příklon k sovětskému bloku nebo pokus o změnu politiky nezúčastněnosti jeho vlády. Spíše věříme, že jeho činy odráží uvědomění si vojenské slabosti jeho režimu a jeho závislost na podpoře jakékoliv země, která je připravena ji poskytnout.“¹⁶⁴

Obote se snažil opětovně nastolit pořádek po Aminově hrůzovládě a zároveň vzdorovat Museveniho armádě v občanské válce, která nastala po jeho znovuzvolení na post prezidenta Ugandy. Nezískal tehdy podporu od USA ani Velké Británie, takže neměl jinou možnost než se obrátit na KILDR.¹⁶⁵ V roce 1981 navštívil KILDR, a ta vyslala okolo

¹⁶⁰ Armáda složena z ugandských vyhoštěnců, kteří nesouhlasili s Aminovou vládou.

¹⁶¹ YOUNG, Benjamin R. 2015, s. 103 [citováno 2024-04-05].

¹⁶² Ibid., s. 103.

¹⁶³ Válka mezi Oboteho a Museveniho armádami, Uganda National Liberation Army (UNLA) a National Resistance Army (NRA). Začala kvůli podezření, že volby nového prezidenta byly zmanipulovány v Oboteho prospěch. Trvala od znovuzvolení Oboteho do roku 1986, kdy se k moci dostává Museveni. (ATKINSON, Ronald R. *Background on the Northern Uganda War*. From Uganda to the Congo and Beyond: Pursuing the Lord's Resistance Army. International Peace Institute. 2009, s. 4-6. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/resrep09604.6> [citováno 2024-03-26].)

¹⁶⁴ CIA. *Uganda: Obote's Dimming Prospects*. Online. In: Freedom of Information Act Electronic Reading Room. 1.7.1984, s. 12. Dostupné z: <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP85S00317R000200030004-2.pdf> [citováno 2024-03-29].

¹⁶⁵ BYRNES, Rita M. *Uganda: a country study*. Online. Washington D.C.: Federal Research Division, Library of Congress, 1992, s. 35. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/92000513/> [citováno 2024-04-03].

padesáti¹⁶⁶ vojenských poradců do Ugandy a přijala padesát až šedesát Ugand'anů na čtyř až šestiměsíční vojenský výcvik.¹⁶⁷ Dále Obote najal britskou soukromou firmu Falconstar na výcvik policejních složek. Uganda se pak rozhodla neobnovit s firmou smlouvu, čímž se stala více závislou na pomoci Severokorejců.¹⁶⁸ Ty Uganda v roce 1984 požádala, aby trénovali i policejní složky. Zároveň Uganda obdržela od KLCDR velké množství zbraní a munice, které se do země dostávalo primárně skrz sousední Tanzanii. Podle odhadů CIA mohla být hodnota severokorejské vojenské pomoci Ugandě mezi léty 1981-1983 až čtyřicet pět milionů dolarů.¹⁶⁹

Zvýšení intenzity vojenské pomoci prohloubilo v Ugandě severokorejský vliv oproti vlivu KR. Příkladem může být zablokování jihokorejského daru Ugandě, které popisuje Young:

„V únoru 1984 Severní Korea zablokovala dar dvaceti vozidel Oboteho vládě z Jižní Koreje. 22. září 1984 dala Oboteho vláda jihokorejskému velvyslanci čtrnáct dní na to, aby opustil Ugandu na základě toho, že ‚v jihokorejských zpravodajských médiích se objevily zprávy nepřátelské vůči Ugandě [...]‘. Jihokorejci věřili, že Severokorejci předali tyto zprávy z Jižní Koreje Oboteho vládě.“¹⁷⁰

Situace v Ugandě se i tak nevyvíjela v Oboteho prospěch. K průběhu se vyjádřila CIA v tajném dokumentu z roku 1984:

„Prezidenta Oboteho sužuje zhoršující se bezpečnostní situace a pokračující politické boje v jeho vládě. I když panuje všeobecná shoda, že partyzáni v současnosti nepředstavují hrozbu svržení vlády, je stejně nepravděpodobné, že by Oboteho armáda

¹⁶⁶ Jedná se o odhad CIA, počet severokorejského personálu mohl být vyšší, až okolo devadesáti. (CIA. *North Korean Activities Overseas*. Online. In: Freedom of Information Act Electronic Reading Room. 1.5.1984, s. 8. Dostupné z: <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP85T00310R000200050003-7.pdf> [citováno 2024-04-04].)

¹⁶⁷ CIA. *Uganda: Obote's Dimming Prospects*. Online. In: Freedom of Information Act Electronic Reading Room. 1.7.1984, s. 4-5. Dostupné z: <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP85S00317R000200030004-2.pdf> [citováno 2024-03-29].

¹⁶⁸ Důvodem byla nejen vysoká cena tréninku (392 000 dolarů ročně), ale i to, že manažeři Falconstar se udržovali v kontaktu s ugandskými disidenty, kteří byli v exilu v Londýně. (Ibid. s. 4)

¹⁶⁹ CIA. *North Korean Activities Overseas*. Online. In: Freedom of Information Act Electronic Reading Room. 1.5.1984, s. 8. Dostupné z: <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP85T00310R000200050003-7.pdf> [citováno 2024-04-04].

¹⁷⁰ YOUNG, Benjamin R. 2021a, s. 131

partyzány rozhodně porazila. Oboteho omezená kontrola nad armádou [...] komplikuje situaci a zvyšuje nejistotu.“¹⁷¹

Z důvodu vysokých nákladů na vojenské výcviky začala ugandská vláda postupně utíkat spolupráci s KILDR.¹⁷² Obote již tehdy nemohl provést žádný oficiální krok k ukončení spolupráce, protože byl svržen Musevenim. Severokorejský vojenský personál opustil Ugandu těsně po svržení Oboteho, v srpnu 1985. Jednalo se o více než dvě stě vojenských a civilních poradců.¹⁷³ Po navázání vztahů KILDR s novou ugandskou vládou se do země opět vrátili.

V průběhu 80. let pomáhali severokorejští vojenští úředníci v Ugandě s bojem proti protivládním gerilám. Při jednom z nich údajně zemřeli alespoň tři Severokorejci.¹⁷⁴¹⁷⁵ Důležitou organizací pro ugandský protivládní boj byla Společnost přátelství Ugandy a [Severní] Koreje (Uganda-[North] Korea Friendship Society).¹⁷⁶ S tou probíhala interakce hlavně na úrovni ambasád, kdy této společnosti KILDR poskytovala literaturu související s čučche. Byla to jedna z organizací, skrz kterou Museveni hledal a najímal ugandské odpůrce vlády do svých protivládních jednotek. KILDR si nebyla vědoma, že tato organizace podporuje protivládní činnost v Ugandě. Takže zatímco KILDR zásobovala Oboteho zbraněmi pro obranu proti protivládním bojovníkům, zároveň „nevědomky“ zásobovala zbraněmi samotné odpůrce vlády.

Organizace je aktivní i ve 21. století. Její předseda se v březnu roku 2023 zúčastnil semináře k oslavě Dne Slunce¹⁷⁷.¹⁷⁸ Podle severokorejského deníku *Rodong sinmun*

¹⁷¹ CIA. *Warning and Forecast Report: Sub-Saharan Africa*. Online. In: Freedom of Information Act Electronic Reading Room. 20.12.1984, s. 1. Dostupné z: <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp91b00776r000100150002-3> [citováno 2024-04-05].

¹⁷² CIA. *Korean Competition in Africa: International Prestige at Stake*. Online. In: Freedom of Information Act Electronic Reading Room. 28.3.1986, s. 5. Dostupné z: <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp86t01017r000605890001-2> [citováno 2024-04-04].

¹⁷³ Ibid.

¹⁷⁴ BYRNES, Rita M. 1992, s. 219 [citováno 2024-04-04].

¹⁷⁵ Podle CIA se jedná o jediný známý případ nepřátelské agrese, která skončila smrtí severokorejských vojenských činitelů. (CIA. *North Korean Activities Overseas*. Online. In: Freedom of Information Act Electronic Reading Room. 1.5.1984, s. 8. Dostupné z: <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP85T00310R000200050003-7.pdf> [citováno 2024-04-04].)

¹⁷⁶ YOUNG, Benjamin R. 2021a, s. 130

¹⁷⁷ Státní svátek v Severní Koreji, který se slaví 15. dubna, v den narození Kim Il-sönga. (*Day of the Sun*. Online. In: Wikipedia. poslední změna 21.4.2024. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Day_of_the_Sun [citováno 2024-04-28].)

¹⁷⁸ THE LOCAL. *Ugandans celebrate DPRK's Day of The Sun*. Online. In: The Local. 31.3.2023. Dostupné z: <https://thelocal.ug/ugandans-celebrate-dprks-day-of-the-sun/> [citováno 2024-04-28].

generální tajemník této organizace, Justin Keyune, vyjádřil podporu KLDR na schůzi k 75. výročí založení KLDR v září roku 2023 následovně:

„Velikost, počet obyvatelstva ani ekonomická síla země neurčuje, jestli je silná nebo slabá. [...] Jak se tedy [Severní Korea] stala velmocí a nepřekonatelnou zemí? Není jiný důvod než vedení velkých vůdců. [...] Kim Čong-ün, který [...] zdědil úspěchy svých předchůdců, je v centru pozornosti jako nejvýraznější politický vůdce současnosti. Minulost a přítomnost [Severní] Koreje dokazují, že pokud je vůdce dobrý, i malá země se může stát velkou a mocnou zemí.“¹⁷⁹

Výše zmíněná citace pochází ze severokorejského propagandistického tisku. Podobné, byť jen údajné, zmínky od zahraničních politiků a činitelů v severokorejských médiích pomáhají podpořit legitimitu KLDR.

2.4.3 Vojenská spolupráce za vlády Yoweri Museveniho

Po nástupu nového prezidenta byl postoj ugandské vlády ke KLDR prozatím nejasný. CIA věřila, že vztahy „budou napjaté kvůli silným severokorejským vazbám na Oboteho režim“. ¹⁸⁰ Musevenimu ale bývalé spojení KLDR a vlády, kterou svrhl, zdánlivě nevadilo. Již v únoru 1986 se zmínil britskému tisku, že „možná požádá severokorejské vojenské poradce, aby se vrátili [do Ugandy]“. ¹⁸¹

Vztahy se následně vyvíjely dobře, k čemuž jistě pomohla i Museveniho osobní zkušenost se severokorejským vojenským výcvikem v druhé polovině 60. letech. ¹⁸²

¹⁷⁹ URIMINDŽOKKIRI. *Čosön mindžudžuüi inmin konghwaguk čchanggön ilhün dasöt tolse čüümhan apüríkcha, arabčijök kjöngčchungnjönhwan moim edžiptüeso činhäng [V Egyptě se konalo slavnostní setkání v Afriky a arabských regionů u příležitosti 75. výročí založení Korejské lidové demokratické republiky]*. Online. In: KCNA Watch. 9.9.2023. Dostupné z: <https://kcnawatch.org/newstream/1694232224-692087240/%EC%A1%B0%EC%84%A0%EB%AF%BC%EC%A3%BC%EC%A3%BC%EC%9D%98%EC%9D%B8%EB%AF%BC%EA%B3%B5%ED%99%94%EA%B5%AD%EC%B0%BD%EA%B1%B4-75%EB%8F%90%EC%97%90-%EC%A6%88%EC%9D%8C%ED%95%9C-%EC%95%84%ED%94%84%EB%A6%AC/> [citováno 2024-04-20].

¹⁸⁰ CIA. *Korean Competition in Africa: International Prestige at Stake*. Online. In: Freedom of Information Act Electronic Reading Room. 28.3.1986, s. 5. Dostupné z: <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp86t01017r000605890001-2> [citováno 2024-04-04].

¹⁸¹ Ibid., s. 5

¹⁸² YOUNG, Benjamin R. 2021b, s. 5 [citováno 2024-03-23].

Museveni v průběhu své vlády třikrát navštívil KLDK (v letech 1987, 1990 a 1992¹⁸³) a dokonce se od Kim Il-sönga naučil základy korejštiny. Následné citace pochází ze severokorejškého propagandistického tisku.

Při návštevách Kim Il-söng Musevenimu údajně „*dal [...] cenné pokyny k otázkám vznikajících při budování nové společnosti*“.¹⁸⁴ Podle severokorejškého Ministerstva pro zahraniční věci byl Museveni „*zcela uchvácen [...] ušlechtilou osobností Kim Il-sönga, který jasně osvětlil cestu, kterou má Uganda podniknout při budování nové společnosti, a také poskytl [...] podporu, jak materiální, tak morální*“.¹⁸⁵

Hlavním předmětem spolupráce KLDK a Ugandy za vlády Museveniho byly hlavně vojenské výcviky a dodávky severokorejškých zbraní Ugandě. Oboteho armáda byla po puči pod Museveniho kontrolou, stejně jako severokorejšké zbraně, které armáda využívala. Ke konci 80. let proto Museveni požádal KLDK o výcvik vojáků, policejních jednotek a bezpečnostního personálu v užívání severokorejškého vojenského vybavení.¹⁸⁶ KLDK dále trénovala první ugandskou tankovou posádku, námořní jednotky a od roku 1987 trénovala ugandské policisty v bojových uměních a poskytovala záchranné a bezpečnostní výcvikové kurzy.¹⁸⁷ Výcviky oficiálně trvaly až do roku 2016, kdy byly omezeny sankcemi OSN.

KLDK zároveň dodala Ugandě v roce 1987 velké množství zbraní, a to „*sovětské protiletadlové rakety SA-7, šedesát protiletadlových děl, osm raketometů na nákladních autech, deset obrněných transportérů a neznámé množství munice*“.¹⁸⁸ Museveni použil tyto zbraně proti zbytku Oboteho armády, která byla svého času také příjemcem severokorejšské vojenské pomoci. Podobné další dodávky proběhly i v následujících dvou letech. I po pádu komunistického bloku zůstala KLDK jedním z ugandských nejbližších obchodních a vojenských partnerů. Severokorejšští vojenští poradci v KLDK pokračovali s výcvikem

¹⁸³ CHOI, Sang-Hun. *Uganda Halts Military Cooperation With North Korea*. Online. In: The New York Times. 30.5.2016. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2016/05/31/world/africa/north-korea-uganda-military.html> [citováno 2024-04-06].

¹⁸⁴ KCNA WATCH. *Looking Back on History of Developing Friendly Relations with Uganda*. Online. In: KCNA Watch. 2.8.2021. Dostupné z: <https://kcnawatch.org/newstream/1627869668-944796292/looking-back-on-history-of-developing-friendly-relations-with-uganda/> [citováno 2024-04-19].

¹⁸⁵ Ibid.

¹⁸⁶ BYRNES, Rita M. 1992, s. 219 [citováno 2024-04-04].

¹⁸⁷ THE EAST AFRICAN. *Uganda, Tanzania in trouble with UN over arms deals with North Korea*. Online. In: The East African. 12.4.2014. Dostupné z: <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/news/east-africa/uganda-tanzania-in-trouble-with-un-over-arms-deals-with-north-korea--1324016> [citováno 2024-04-06].

¹⁸⁸ BYRNES, Rita M. 1992, s. 220 [citováno 2024-04-04].

policejních složek a Uganda za jejich služby platila v tvrdé měně¹⁸⁹, kterou KLCDR zoufale potřebovala.

V roce 1996 byla otevřena ugandská muniční továrna Nakasongola¹⁹⁰, což je největší producent zbraní v Ugandě. ¹⁹¹ Před jejím otevřením Severokorejci údajně poskytovali v budově továrny protipovstalecký výcvik ugandským vojákům.¹⁹² Původně se v továrně vyráběly kulky, miny a lehké zbraně, ale postupně se v továrně začaly vyrábět a opravovat větší zbraně, např. tanky. Podle dostupných, byť nepotvrzených, zdrojů se KLCDR podílela na její výstavbě společně s ČLR, která továrnu vlastní.¹⁹³ Uganda trvala na tom, že je továrna potřebná pro bezpečnostní účely, ale zároveň odmítala žádosti USA a OSN, aby mohli provést inspekci továrny. První inspekci Uganda povolila až v roce 2007, ale pouze malé části továrny.¹⁹⁴

I přes dobré vztahy s USA Museveni zaujímal celkově protizápadní postoj, což souviselo s ugandskou minulostí jakožto britské kolonie. Také nechvalně proslul svými kontroverzními projevy o homosexualitě a přijetím tzv. anti-gay law, kterým zpřísnil už tak dost diskriminující zákony. Západní země, které měly s Ugandou vztahy, kvůli přijetí tohoto zákona ukončily dodávky finanční pomoci. Museveniho protizápadní postoj tak mohl být důvodem většího tíhnutí ke KLCDR v korejské otázce. Vliv KR v Ugandě na počátcích Museveniho vlády nebyl tak významný. V projevu z roku 1987 Museveni dokonce nazval KR „*imperialistickým loutkovým státem*“.¹⁹⁵ V průběhu 21. století ale vliv KR v Ugandě stoupá společně s čím dál větším nátlakem na Ugandu v oblasti dodržování sankcí týkající se KLCDR.

¹⁸⁹ Definice tvrdé měny podle České bankovní asociace je následující: „*Měna, u níž se předpokládá, že její hodnota zůstane stabilní, nebo dokonce oproti ostatním měnám vzroste.*“ Zdroj: ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE. *Tvrdá měna*. Online. nedatováno. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/tvrda-mena> [citováno 2024-04-15].

¹⁹⁰ BONE, R. Maxwell. *Uganda: North Korea's African Ally*. Online. In: The Diplomat. 30.10. 2019. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2019/10/uganda-north-koreas-african-ally/> [citováno 2024-04-13].

¹⁹¹ YOUNG, Benjamin R. 2021b, s. 8 [citováno 2024-04-15].

¹⁹² Ibid., s. 8

¹⁹³ Ibid., s. 6

¹⁹⁴ BONE, R. Maxwell. *Uganda: North Korea's African Ally*. Online. In: The Diplomat. 30.10. 2019. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2019/10/uganda-north-koreas-african-ally/> [citováno 2024-04-21].

¹⁹⁵ YOUNG, Benjamin R. 2021a, s. 134

V reakci na návštěvu severokorejské delegace v Ugandě v roce 2014¹⁹⁶ navštívila v květnu roku 2016 Ugandu jihokorejská prezidentka Pak Kŭn-hje.¹⁹⁷ Jednalo se o první návštěvu jihokorejského prezidenta od dob navázání vzájemných diplomatických vztahů v roce 1963.¹⁹⁸ Obě země spolu podepsaly deset smluv o spolupráci v oblastech obrany, komunikačních technologií, rozvoje venkova a lékařství. Jedním z důvodů, proč chtěla jihokorejská prezidentka Ugandu navštívit, bylo vyvinout „*nátlak na Ugandu, aby přerušila policejní a vojenské vazby s KLCDR*“¹⁹⁹, což zdánlivě zafungovalo. Uganda po návštěvě jihokorejské prezidentky prohlásila, že ukončuje spolupráci s KLCDR „*v oblastech, na které se vztahují sankce OSN*“²⁰⁰ a vyhostila šedesát členů severokorejského vojenského personálu a poradců.²⁰¹ V oblastech, na které se vztahují sankce OSN, pak Uganda zintenzivnila spolupráci s ČLR.²⁰²

2.4.3.1 Sankce OSN

V průběhu 21. století byla na KLCDR uvalena série sankcí jako reakce na několik severokorejských jaderných testů. Sankce omezují KLCDR v oblasti vývoje jaderného a raketového programu a mezinárodního obchodu. V této podkapitole se soustředím především na sankce z let 2006, 2009, 2013 a 2016, kterými bylo omezeno obchodování se zbraněmi, vojenskými materiály a další formy vojenské spolupráce. V tabulce níže uvádím výčet přijatých rezolucí a sankcí, které se týkají této oblasti.

Tabulka 5: Sankce OSN týkající se vojenské spolupráce s KLCDR

¹⁹⁶ V roce 2014 navštívila Ugandu severokorejská delegace v čele s Kim Jōng-namem (tehdejší předseda Nejvyššího lidového shromáždění KLCDR, ve funkci 1998-2019). Ve stejném roce proběhla v Ugandě přehlídka téměř sedm seti ugandských policistů, kteří absolvovali severokorejský trénink. (AFRICA RESEARCH BULLETIN. *Uganda: North Korea Training*. Online. Africa Research Bulletin. 19.4.2014, vol. 51, no. 4. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-825X.2014.05674.x> [citováno 2024-04-03].)

¹⁹⁷ SHINGU, Sayaka. *Wooring Kampala: a case study in implementing the nonproliferation sanctions against North Korea*. Online. The Nonproliferation review. 2019, vol. 26, no. 3-4, s. 342. ISSN 1073-6700. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10736700.2019.1656416> [citováno 2024-04-07].

¹⁹⁸ CHOE, Sang-Hun. *Uganda Halts Military Cooperation With North Korea*. Online. In: The New York Times. 30.5.2016. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2016/05/31/world/africa/north-korea-uganda-military.html> [citováno 2024-04-06].

¹⁹⁹ O'CARROLL, Chad. *Uganda disengages with N.Korea in "areas where sanctions apply"*. Online. In: NK News. 12.12.2016. Dostupné z: <https://www.nknews.org/2016/12/uganda-disengages-with-n-korea-in-areas-where-sanctions-apply/> [citováno 2024-04-09].

²⁰⁰ Ibid.

²⁰¹ MONITOR. *Painful divorce as Uganda ends 50-year military cooperation with North Korea*. Online. In: Monitor. 2.12.2017, poslední změna 9.1.2021. Dostupné z: <https://www.monitor.co.ug/Magazines/PeoplePower/Uganda-ends-50-year-military-cooperation-with-North-Korea/689844-4211830-13hry6g/index.html> [citováno 2024-04-23].

²⁰² SHINGU, Sayaka. 2019, s. 347 [citováno 2024-04-23].

Název	Datum přijetí	Důvod přijetí	Sankce
Rezoluce 1718	14.10.2006	První jaderný test	Členské státy nesmí s KLDK obchodovat s těžkými zbraněmi ²⁰³ , součástkami těžkých zbraní, luxusním zbožím a materiály a technologiemi pro rozvoj jaderného a raketového programu. Zmrazení finančních prostředků subjektům, které OSN určila jako podporující rozvoj severokorejských programů.
Rezoluce 1874	12.6.2009	Druhý jaderný test	Zákaz vývozu a dovozu všech zbraní (kromě lehkých zbraní) do KLDK. Povolení kontrolovat náklady z KLDK, pokud existuje domněnka, že obsahují zakázané položky. Oprávnění zabavit zakázané materiály nebo technologie. Zákaz veřejné finanční podpory obchodu s KLDK a nutnost odmítnout půjčky nebo úvěry pro KLDK (výjimka: humanitární nebo rozvojové účely).
Rezoluce 2094	7.3.2013	Třetí jaderný test	Odebrání přístupu KLDK k penězům v hotovosti a technickým zařízením k výrobě zbraní a obohacování uranu. Posílení autority kontrolních orgánů členských států. Zákaz hromadných převodů hotovosti, omezení vazeb KLDK na mezinárodní bankovní systémy.
Rezoluce 2270	2.3.2016	Čtvrtý jaderný test a vypuštění satelitu	Zákaz poskytovat specializovaný výcvik Severokorejčům v oborech, které by mohly přispět k šíření zbraní KLDK. Rozšíření zákazu obchodu se zbraněmi i na lehké zbraně. Povinné inspekce nákladu do a z KLDK. Omezení bankovních aktivit subjektů KLDK v zahraničí. Zákaz prodeje leteckého paliva do KLDK. Objasňuje zákaz hostování severokorejských činitelů pro policejní nebo vojenský trénink.

Převzato z: DAVENPORT, Kelsey. *UN Security Council Resolutions on North Korea. Online. In: Arms Control Association. 01.2022 [citováno 2024-04-01].*; UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *S/RES/2270 (2016). Online. 2.3.2016 [citováno 2024-04-11].*

Již v roce 2017 se Uganda ocitla „v hledáčku“ OSN kvůli údajnému porušení sankcí.²⁰⁴ Předmětem sporu byly výcviky armády, především letectva, výcviky policie a hostování severokorejského personálu. Mezinárodní tlak k dodržování sankcí OSN na africké země se postupně zvyšoval, což vedlo k tomu, že Uganda vyhostila severokorejské činitele a zavázala se k neobnovení smluv s nimi. Na podzim roku 2017 vyhostila ze země severokorejské vojenské experty, kteří trénovali Obranné síly ugandského lidu²⁰⁵ od roku 2004.²⁰⁶ Poskytovali výcvik na Ugandské letecké akademii v okrese Nakasongola a na střední škole letectva ve městě Entebbe. Ugandský ministr pro zahraniční věci Henry Okello Oryem prohlásil, že Uganda rezoluce OSN ve vztahu ke KLDK „plně dodržuje“²⁰⁷.

²⁰³ vojenskými tanky, obrněnými bojovými vozidly, dělostřeleckými systémy velkého kalibru, bojovými letadly, vrtulníky, válečnými loděmi, raketami, raketovými systémy a zbraněmi velkého doletu

²⁰⁴ Vedle Ugandy byly z porušení sankcí obviněny další africké státy, např. Tanzanie, Benin, Botswana, Mali, Zimbabwe, Angola, DR Kongo, Eritrea, Mosambik a Namibie. (THE EAST AFRICAN. *UN probes Tanzania and Uganda deals with North Korea*. Online. In: The East African. 13.9.2017. Dostupné z: <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/news/east-africa/un-probes-tanzania-and-uganda-deals-with-north-korea-1373502> [citováno 2024-04-06].)

²⁰⁵ původně známé jako NRA

²⁰⁶ MONITOR. *Painful divorce as Uganda ends 50-year military cooperation with North Korea*. Online. In: Monitor. 2.12.2017, poslední změna 9.1.2021. Dostupné z: <https://www.monitor.co.ug/Magazines/PeoplePower/Uganda-ends-50-year-military-cooperation-with-North-Korea/689844-4211830-13hry6g/index.html> [citováno 2024-04-23].

²⁰⁷ Ibid.

Ovšem podle reportů Institute for Science and International Security (ISIS) z let 2017-2020²⁰⁸ byla Uganda každoročně jednou ze zemí porušujících sankce týkající se KLDR. Jednalo se o porušování sankcí v oblastech vojenské i nevojenské spolupráce.

V roce 2018 bylo řečeno ve Wall Street Journal, že KLDR pokračovala v prodeji protitankových systémů, dělostřeleckých granátů a lehkých zbraní Ugandě.²⁰⁹ Podle reportu ISIS z roku 2019²¹⁰ byla Uganda jednou ze zemí, která „[...] se dohodla s KLDR na pořízení nebo dodání vojenského vybavení a materiálu“²¹¹ a „[...] hostila nebo obstarávala severokorejské „trenéry, poradce, nebo jiné úředníky za účelem vojenského, polovojenského nebo policejního výcviku, služeb nebo pomoci související s výrobou, údržbou nebo používáním [vojenského] vybavení [...]“²¹². Kromě toho se dopustila porušení sankcí i v oblasti obchodní spolupráce, kdy Uganda zadávala zakázky na stavební práce společným podnikům KLDR, a dalších sankcí nesouvisejících s vojenskou činností^{213, 214}

Byť byla v roce 2020 Uganda jednou z pěti afrických zemí, která předložila zprávu o implementaci sankcí souvisejících s KLDR²¹⁵, v reportu ISIS z roku 2020²¹⁶ je také nastíněna vojenská spolupráce obou zemí. O pořizování nebo dodávání vojenského materiálu v reportu není zmínka, Uganda ovšem stále porušovala sankce v oblasti hoštění nebo obstarávání severokorejských činitelů za účelem vojenských výcviků.

Vojenská spolupráce, nebo spíše jednostranná vojenská pomoc KLDR Ugandě, je ve 21. století základním kamenem vztahu dvou zemí. Novější reporty o vojenské pomoci

²⁰⁸ Novější reporty nejsou dostupné.

²⁰⁹ YOUNG, Benjamin R. 2021b, s. 6 [citováno 2024-04-04].

²¹⁰ Report se zabýval časovým rozmezím únor 2018–únor 2019.

²¹¹ ALBRIGHT, David, BURKHARD, Sarah, GOSTELOW, Bernadette, LIM, Maximilian a STRICKER, Andrea. *56 countries[1] involved in violating UNSC Resolutions on North Korea during last reporting period*. Online. In: ISIS. 6.6.2019. Dostupné z: <https://isis-online.org/isis-reports/detail/56-countries-involved-in-violating-uns-resolutions-on-north-korea-during-t#fn6> [citováno 2024-04-09].

²¹² Ibid.

²¹³ ISIS uvádí (kromě obchodní spolupráce) jako příklady těchto sankcí umožnění finančních transakcí, zaměstnávání státních příslušníků KLDR, porušování cestovních omezení, podepisování stavebních smluv a umožnění KLDR využívat majetek pro komerční účely.

²¹⁴ ALBRIGHT, David, BURKHARD, Sarah, GOSTELOW, Bernadette, LIM, Maximilian a STRICKER, Andrea. *56 countries[1] involved in violating UNSC Resolutions on North Korea during last reporting period*. Online. In: Institute for Science and International Security. 6.6.2019. Dostupné z: <https://isis-online.org/isis-reports/detail/56-countries-involved-in-violating-uns-resolutions-on-north-korea-during-t#fn6> [citováno 2024-04-09].

²¹⁵ YOUNG, Benjamin R. 2021b, s. 10 [citováno 2024-04-13].

²¹⁶ ALBRIGHT, David, BURKHARD, Sarah a FARAGASSO, Spencer. *Alleged Sanctions Violations of UNSC Resolutions on North Korea for 2019/2020: The number is increasing*. Online. In: ISIS. 1.7.2020. Dostupné z: <https://isis-online.org/isis-reports/detail/alleged-north-korea-sanctions-violations-2020/> [citováno 2024-04-09].

KLDR nejsou dostupné, ale lze předpokládat, že s uzavřením severokorejské ambasády v říjnu roku 2023²¹⁷ se její intenzita drasticky sníží, možná i úplně vymizí.

2.5 Ekonomické a vojenské vztahy KLDR a Ugandy v *Rodong sinmun*

Africké země často využívaly služeb KLDR, protože pro ně byly ekonomicky výhodnější než služby světových mocností, a protože se severokorejská přítomnost jevila jako méně invazivní než přítomnost mocností. Příkladem může být severokorejská konstrukční firma Mansudä Art Studio, která pomáhala v Africe stavět sochy a monumenty za nízkou cenu. Zakázky jí zadalo alespoň patnáct afrických zemí.²¹⁸ Fungování této firmy v zahraničí je momentálně omezeno sankcemi OSN.²¹⁹ V případě Ugandy lze ekonomickou pomoc KLDR vidět v oblasti rozvoje. Severokorejci v 80. letech Ugandě pomohli s výstavbou školy pro sirotky v okrese Loro-Apach a výzkumného centra pro zemědělské vědy ve městě Mupugu. Dále KLDR nabídla služby svých expertů v oblasti zpracování dřeva, výroby nábytku a výroby střešních tašek.²²⁰

V této podkapitole se zaměřím především na obrázek Ugandy, který KLDR vytvořila zprávami v *Rodong sinmun*. Budu se soustředit na články týkající se ekonomiky a vojenské spolupráce z let 1964-1982, z dob obou vlád Milтона Oboteho a vlády Idiho Amina.

V první části se budu zabývat šesti články týkající se ekonomiky. Jedná se většinou o články, které popisují ugandskou ekonomickou situaci. Následovně se budu zabývat čtyřmi články z oblasti vojenství. Účelem této podkapitoly je popsat, jak se KLDR vyjadřuje ve svém tisku o situaci v Ugandě a jak se v průběhu uvedeného období měnil severokorejský popis. Jelikož se jedná o severokorejský pohled, jsou tyto články plné propagandy, což lze nejlépe vidět na člancích z dob vlády Idiho Amina.

2.5.1 Ekonomická spolupráce

Zmínky o Ugandě se v *Rodong sinmun* začaly objevovat ještě před ugandským získáním nezávislosti v roce 1962. Již v roce 1959²²¹ projevila KLDR solidaritu pro ugandský antiimperialistický boj, která se místy objevuje i v budoucích člancích.

²¹⁷ AGENCE FRANCE-PRESSE. *North Korea shuts embassy in long-time ally Uganda*. Online. In: The East African. 25.10.2023. Dostupné z: <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/news/east-africa/north-korea-shuts-embassy-in-long-time-ally-uganda-4412600> [citováno 2024-04-29].

²¹⁸ YOUNG, Benjamin R. 2021b, s. 10 [citováno 2024-04-04].

²¹⁹ UNITED NATIONS. *Security Council 1718 Sanctions Committee Amends 44 Entries on Its Sanctions List*. Online. 26.7.2022. Dostupné z: <https://press.un.org/en/2022/sc14983.doc.htm> [citováno 2024-04-01].

²²⁰ YOUNG, Benjamin R. 2021a, s. 133-134

²²¹ PAK, Hjo-sŏn. Uganda inminege čajuwa tongnibül! [Svobodu a nezávislost ugandskému lidu!]. *Rodong sinmun*. 5.7.1959, s. 4; ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Ugandaüi nale čehajö Jöngguk

KLDR navázala první oficiální vztahy s Ugandou v roce 1972. Články před oficiálním navázáním vztahů, tj. před nástupem Amina k moci, jsou věcné a krátkého rozsahu. Jeden z nich informoval o tom, že vedoucí ugandské delegace, Dani Wadada Naburere, údajně prohlásil při návštěvě elektrárny Čchöllima v roce 1964 následující:

„[...] jsem z úspěchů [severo]korejského lidu čím dál více nadšený. Nádherná továrna, velké strojní zařízení, kvalita vyráběných produktů – když se to všechno spojí, lze bez váhání říci, že [Severní] Korea je sebevědomá průmyslová země.“²²²

Zmínky ugandských činitelů o severokorejských úspěších podporují severokorejskou legitimitu v očích jejího obyvatelstva. Další dostupná zmínka o ugandské ekonomice, která pochází z roku 1966, zmiňuje realizaci Oboteho plánů hospodářského rozvoje.²²³ Podle tohoto článku Obote *„navzdory současné politické situaci a ekonomickým potížím [...] ujistil lid, že nic nebrání [ugandské] vládě v jejím ustavení na cestě k zaručení domácí stability“*.²²⁴ Oproti článkům z pozdější doby zde KLDR explicitně adresovala ugandské ekonomické problémy.

Po nástupu Amina se články v Rodong sinmun výrazně změnilly. Z doby vlády Idiho Amina existují tři články týkající se vojenské spolupráce. Nejen že byly mnohem delšího rozsahu, ale KLDR začala zmínky o ugandské ekonomice protkávat propagandou a podrobně a barvitě se vyjadřovala o ugandském „boji proti imperialismu“. V článku z roku 1973 se píše následující:

„Náš milovaný vůdce Kim Il-söng učil následovně: ‚Dnes ugandský lid dosahuje velkých úspěchů ve svém boji za posílení nezávislosti země a vybudování národního hospodářství a národní kultury [...].‘ Nová Uganda dnes rázně postupuje vpřed po cestě antiimperialismu a přijímá řadu pokrokových opatření.“²²⁵

sikminčuürül pandähanün uganda inminege rjöndäsöngül pchjosi [Projevujeme solidaritu s Ugandany, kteří se staví proti britskému kolonialismu, v Den Ugandy]. *Rodong sinmun*. 5.7.1959, s. 3

²²² ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Čosönün paldžöndwen kongöp kukkairanün gösül dangdanghi marhal su itta [Můžeme sebevědomě říct, že [Severní] Korea je rozvinutá průmyslová země]. *Rodong sinmun*. 1.7.1964, s. 4

²²³ ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Uganda täthongnjöngi naraüi kjöngdžebaldžöne öngüp [Prezident Ugandy se vyjadřuje k hospodářskému rozvoji země]. *Rodong sinmun*. 7.7.1966, s. 4

²²⁴ Ibid.

²²⁵ RI, Un-se. Kjöngdžedžök čaribül wihan Uganda inminüi tchudžängün kjesokdwego itta [Boj ugandského lidu za ekonomickou nezávislost pokračuje]. *Rodong sinmun*. 12.1.1973, s. 6

Dále nazývají Aminovu vládu jako „progresivní“ a oslavují „pokroková opatření“ jeho vlády, jako je znárodnění britských podniků a vyhnání Asiátů z Ugandy. Ve stejném článku se KLCDR vyjádřila takto:

„V Ugandě se postupným přijímáním pokrokových opatření postupně omezuje, oslabuje a likviduje ekonomická základna, vykořisťování a rabování imperialistů. Ekonomický status se dostává do rukou státu a vytvářejí se příznivé podmínky pro společenský pokrok.“²²⁶

„Pokroková opatření“, která Aminova vláda přijala, byla jedním z důvodů ekonomického kolapsu Ugandy. Zároveň v nich lze podle Younga vidět paralelu s čučche, a to v Aminově vyhoštění Asiátů z Ugandy v roce 1972 a v konfiskaci jejich majetku, který byl následně rozdělen do rukou Ugandů v rámci „ugandizace“ ekonomiky (viz. níže).²²⁷ Stejně jako v případě ideologie čučche se jedná o pokus o ekonomickou soběstačnost bez cizích vlivů. Ve stejném článku je dále zmíněno:

„Progresivní opatření, která v současné době zavádí ugandská vláda, jsou v souladu se současným trendem všech zemí, které se staví proti omezování a vměšování ostatních a jdou cestou čadžu a čarip [...].“²²⁸

V tomto článku je explicitně řečeno, že se Uganda řídí severokorejskou ideologií čučche – odkazuje na dva aspekty ideologie soběstačnosti v politice a ekonomice. Lze vidět, že KLCDR ve svém tisku výrazně aplikuje vlastní principy a politiku na ostatní země, což jí přidává na legitimitě a důvěryhodnosti. O těchto opatřeních se kromě Rodong sinmun zmínily i stěžejní ugandské noviny Voice of Uganda, kde bylo čučche přirovnáno k „výrazu pro ekonomickou válku“.²²⁹

Ve člancích z let 1974 a 1977²³⁰ je zmíněna tzv. „ugandizace“ ekonomiky ([kjŏngčeüi] ugandahwa), neboli předání ekonomiky do rukou Ugandů a zbavení se cizích vlivů v ugandské ekonomice, a to v následujících kontextech:

²²⁶ Ibid.

²²⁷ YOUNG, Benjamin R. 2020, s. 543 [citováno 2024-04-26].

²²⁸ RI, Un-se. 12.1.1973.

²²⁹ YOUNG, Benjamin R. 2020, s. 543 [citováno 2024-04-26].

²³⁰ V tomto článku je mimo jiné zmíněna ugandská univerzita Makerere, se kterou chtěla KLCDR v roce 2015 navázat spolupráci. Uganda byla tehdy jedinou zemí ve východní Africe, ve které se nacházela severokorejská ambasáda. (WAMAI, Mark. *North Korea to partner with Makerere*

„Ugandská vláda a její lid pevně drželi linii s ‚ugandizací‘ ekonomiky, drtili spiknutí s cílem zničit imperialismus a jeho domácí spojence a pevně chránili národní nezávislost.“²³¹

„Výkořisťovatelská půda imperialistických kolonialistů byla zlikvidována a důsledky koloniální nadvlády mizí. Pod heslem ‚ugandizace ekonomiky‘ byly v [Ugandě] znárodněny továrny a podniky imperialistických kolonialistů a byl položen základ pro nezávislý rozvoj národního hospodářství.“²³²

Jelikož se „ugandizace“ ekonomiky dá přirovnat k principům čučche, je možné, že právě proto byla zmiňována propagandistickým tiskem. Opět se jedná o případ, kdy se díky aplikování principů, které jsou podobné těm severokorejským, prohlubuje legitimita KLLDR na domácí půdě.

Se svržením Amina a začátkem druhé vlády Miltona Oboteho explicitní propagandistické zmínky ve člancích o ekonomice vymizely. Jedinou dostupnou zmínkou o ugandské ekonomice z té doby byl článek o Dohodě o spolupráci mezi KLLDR a Ugandou z roku 1981. Oblasti, kterými se tato dohoda zabývá, jsou popsány v jejím druhém bodu:

„Spolupráce v oblasti ekonomiky, vědy, techniky a kultury [...] zahrnuje následující:

- *ekonomická spolupráce*
 - *spolupráce v průmyslové výrobě*
 - *spolupráce v zemědělské výrobě*
 - *spolupráce v různých ekonomických oblastech*
- *spolupráce v oblasti vědy a techniky*
 - *výměna vědecké a technické literatury*
 - *výměna techniků, profesionálů a praktikantů*
 - *výměna vědy a techniky považované za nezbytné v různých oblastech lidské ekonomiky*
- *spolupráce ve školství, kultuře, umění a sportu*
 - *výměna studentů*
 - *výměna odborníků pro výuku hudby a tance*
 - *výměna expertů za účelem výcviku sportovních instruktorů*

University. Online. In: Makerere University News. 5.10.2015. Dostupné z: <https://news.mak.ac.ug/2015/11/north-korea-to-partner-with-makerere-university/> [citováno 2024-04-29].)

²³¹ RI, Un-se. Kjōngdžeūi <ugandahwa>rūl silhjonhanūn kiresō [Na cestě k realizaci „ugandizace“ ekonomiky]. *Rodong sinmun*. 19.1.1974, s. 6

²³² ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Čadžudžōkppaldžōnūi kirūl ttara čōndžinhanūn Uganda [Uganda postupuje vpřed po cestě nezávislého rozvoje]. *Rodong sinmun*. 25.1.1977, s. 6

- *výměna uměleckých a sportovních klubů*²³³

Smlouva byla podepsána Kim Il-söngem a Miltonem Obotem. V porovnání s výše zmíněnými úryvky článků z dob vlády Idiho Amina jsou zmínky o Ugandě z dob obou vlád Miliona Oboteho stručné a věcné.

2.5.2 Vojenská spolupráce

Ke stejnému závěru lze dojít i u článků, které se týkají vojenství. Co se článků o tomto tématu týče, jeden je z doby první vlády Miliona Oboteho, dva z období vlády Idiho Amina a jeden z období druhé vlády Miliona Oboteho. Nejstarší článek z roku 1964 pojednává o vzpouře ugandských vojáků proti britským důstojníkům.²³⁴ I přesto, že se jednalo o vyhrocenou situaci zásahu proti ugandským vojákům, ze strany KILDR nepadlo ve článku jediné slovo o kritice či imperialismu Velké Británie, která vyslala své vojáky, aby potlačili nepokoje.

Dne 14. září 1974 byly vydány dva články o návštěvě ugandské vládní vojenské delegace v KILDR. První je stručný, zmiňuje jména členů delegace a to, že si s nimi „*Kim Il-söng [...] popovídal ve vřelé a přátelské atmosféře*“.²³⁵ Ve druhém, kdy je oznámeno předání řádu KILDR ugandské vojenské delegaci, je o vedoucím ugandské vládní delegace řečeno následující:

*„První třída Řádu svobody a nezávislosti byla udělena vedoucímu ugandského ministerstva obrany Francisi Nyangovi [...], který pod praporem antiimperialismu statečně porazil imperialistickou agresi a ničení, upevnil národní nezávislost a posílil národní obranu pro samostatný rozvoj země a nastolení národního hospodářství. Aktivně také podporuje boj korejského lidu za odstranění amerických útočníků z jihu [Korejského poloostrova] a dosažení mírového sjednocení země bez jakéhokoliv cizího vměšování.“*²³⁶

²³³ ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Čosön mindžudžuüi inmin konghwagukkwa Uganda konghwaguk saiüi kjöngdže, kwahak kisul mit munhwa hjöpččoe kwanhan hjöpččöng [Dohoda o hospodářské, vědecké a kulturní spolupráci mezi Korejskou lidově demokratickou republikou a Ugandskou republikou]. *Rodong sinmun*. 5.12.1981, s. 2

²³⁴ ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Jönggugin čanggiodürül pandähajö Ugandaesö pjöngsadüri pchokttong [Vojáci se bouří v Ugandě proti britským důstojníkům]. *Rodong sinmun*. 25.1.1964, s. 5

²³⁵ ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Kjöngähänün surjöng Kim Ilsöng tondžikkeseö Uganda konghwaguk čöngbugunsa täpčhjudanül mannasijötta [Drahý vůdce Kim Il-söng se setkal s vládní delegací Ugandské republiky]. *Rodong sinmun*. 14.9.1973a, s. 1

²³⁶ ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Uganda konghwaguk čöngbugunsa täpčhjudan söngwöndürege Čosön mindžudžuüi inmin konghwaguk hundžangül sujö [Udělení Řádu Korejské

V závěru článku je zmíněn postoj ugandského lidu, který údajně „[...] poukázal na to, že bude nadále podporovat protiimperialistický boj korejského lidu [končící] sjednocením jejich vlasti [...]“.²³⁷

Článek z roku 1982, z doby druhé Oboteho vlády, opět zmiňuje návštěvu ugandské vládní vojenské delegace v KLR.²³⁸ Jedná se pouze o výčet jmen, zmínění předání daru Kim Il-söngovi a o prohlášení Kim Il-sönga, které učinil „ve vřelé a přátelské atmosféře“.²³⁹

Na uvedených příkladech článků z obou oblastí lze vidět, že propaganda KLR byla nejintenzivnější v dobách vlády Idiho Amina. Propaganda se v době jeho vlády týkala nejen britského imperialismu a kolonialismu, ale i sjednocení Korejského poloostrova. 70. léta byla obdobím pokusu o obnovu mezikorejského dialogu, který byl neúspěšný. Je možné, že proto se KLR uchýlila k zakomponování propagandy tohoto typu ve svých článcích.

Na příkladu Ugandy lze vidět způsoby, jakými si KLR utvrzuje legitimitu v očích svého obyvatelstva – pozitivní zmínky zahraničních činitelů o KLR, důraz na aplikování severokorejských principů v jiných zemích a zahraniční podpora k otázce sjednocení Korejského poloostrova.

lidově demokratické republiky členům vládní vojenské delegace Ugandské republiky]. *Rodong sinmun*. 14.9.1973b, s. 2

²³⁷ Ibid.

²³⁸ ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Üdähan surjöng Kim Ilsöng tongdžikkesö Uganda konghwaguk čöngbugunsa täpchjodanül čöpkkjönhasijötta [Velký vůdce Kim Il-söng přijal delegaci vládních jednotek z Ugandské republiky]. *Rodong sinmun*. 9.11.1982, s. 1

²³⁹ Ibid.

Závěr

Ve své práci jsem se pokusila o popsání severokorejské zahraniční politiky a vývoje vztahu KLRD a Ugandské republiky, který byl založen především na vojenské a ekonomické spolupráci. Svá tvrzení jsem chtěla rozšířit o ukázky článků týkajících se těchto dvou oblastí v severokorejském propagandistickém deníku Rodong sinmun.

KLRD byla na počátku své existence ekonomicky závislá na zemích východního bloku, načež se postupně pokoušela o soběstačnost ve všech oblastech zahraniční i vnitřní politiky. Byť se chtěla prezentovat jako samostatná země, závislost na ostatních zemích byla evidentní i nadále, což lze vidět např. na potravinářské pomoci v 90. letech v důsledku ekonomického kolapsu KLRD. Součástí taktiky osamostatnění se od vnějších vlivů bylo mimo jiné navazování vztahů se zeměmi třetího světa, mezi nimiž byla i Uganda.

Vztahy dvou zemí byly zpočátku nejintenzivnější v kulturní oblasti, kdy KLRD exportovala do Ugandy ideologii čučche a severokorejský styl masových her. V následujících letech se přikládala větší důležitost vojenské pomoci. Spolupráce ve všech oblastech byla z převážné většiny jednostranná, kdy KLRD poskytovala Ugandě své zdroje a svůj personál. Výměnou za to bylo především šíření vlivu KLRD v Ugandě a celkově v oblasti subsaharské Afriky. Šíření vlastního vlivu bylo to, co KLRD vyhledávala ve svých vztazích se zeměmi třetího světa.

V přístupu k zahraniční politice lze u Ugandy a KLRD lze vidět jisté podobnosti, především v tom, že ideologické rozdíly nehrály v jejich vztahu roli. Pro KLRD bylo nejdůležitější navázat kontakty s členskými státy OSN, které ji braly jako legitimní bez ohledu na politickou příslušnost. Co se Ugandy týče, všichni ugandští vůdci měli jiné důvody, proč se obrátit na KLRD – Idi Amin hledal způsob, jak co nejefektivněji kontrolovat ugandské obyvatelstvo v průběhu své krutovlády. Inspirací mu byla politika čučche a severokorejské masové hry. Obote potřeboval od KLRD ekonomickou pomoc při rehabilitaci Ugandy, což je popsáno v dokumentech CIA. Museveni chtěl zásoby zbraní a nástroje k jejich výrobě, a to i za cenu porušování sankcí OSN týkajících se KLRD. Jde vidět, že vztahy nejsou založené na jisté společné ideji, ale na individuálních potřebách jak KLRD, tak jednotlivých vlád v Ugandě. Právě tyto potřeby obou zemí vedly k tomu, že se jejich vztahy intenzivně vyvíjely navzdory politickým rozdílům. Amin se rozhodl o navázání vztahů s KLRD přesto, že byl antikomunista a Obote i Museveni měli s KLRD dobré vztahy, i když podporovala vládu, kterou předtím svrhli ve státních převratech. KLRD hrála roli v obou těchto převratech. V prvním severokorejské jednotky pomohly Tanzanii svrhnout

Idiho Amina. Ve druhém převratu hrála důležitou roli Společnost přátelství Ugandy a [Severní] Koreje, která se v Ugandě dopouštěla protivládní činnosti. Museveni z této organizace verboval vojáky do svých vojsk a s jejich pomocí pak svrhl Oboteho režim. Vztah obou zemí ale nebyl těmito okolnostmi nijak oslaben, naopak se zdá, že to vedlo k jeho postupnému utužení.

Na článcích z novin Rodong sinmun vidíme, že KLTR protkávala články z doby vlády Idiho Amina zmínkami o imperialistické agresi, kolonialismu či sjednocení Korejského poloostrova. Zároveň se o Aminově krutovládě zmiňuje v oblasti ekonomiky pozitivně. Důvodem nejspíš byly podobnosti ve vnitřní politice KLTR a Ugandy, kdy se obě země snažily o politickou a ekonomickou soběstačnost. KLTR proto chtěla na tuto skutečnost poukázat ve svém propagandistickém tisku, aby přidala na legitimitě režimu. Články z doby obou vlád Miliona Oboteho byly oproti tomu méně propagandisticky zabarvené. Tématem pro výzkum navazující na tuto práci by mohl být severokorejský mediální pohled na Ugandu v oblasti kulturní spolupráce či novodobější pohled na vojensko-ekonomické vztahy.

V říjnu roku 2023 KLTR uzavřela svoji ambasádu v Ugandě.²⁴⁰ Stalo se tak v rámci celkového snížení počtu severokorejských ambasád v Africe, což je údajně strategický krok, kterým se má zvýšit efektivita zahraničních institucí KLTR.²⁴¹ Vzhledem k tomu, že severokorejská ambasáda je zprostředkovatelem šíření severokorejského vlivu a dotování severokorejských organizací, jedná se o významný krok ve vztahu dvou zemí a je otázkou, zda se vztahy budou po uzavření severokorejské ambasády v Ugandě vyvíjet i nadále.

²⁴⁰ AGENCE FRANCE-PRESSE. *North Korea shuts embassy in long-time ally Uganda*. Online. In: The East African. 25.10.2023. Dostupné z: <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/news/east-africa/north-korea-shuts-embassy-in-long-time-ally-uganda-4412600> [citováno 2024-04-29].

²⁴¹ Ibid.

Seznam použitých zdrojů

Prameny

- CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY (CIA). *Korean Competition in Africa: International Prestige at Stake*. Online. In: Freedom of Information Act Electronic Reading Room. 28.3.1986. Dostupné z: <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp86t01017r000605890001-2>.
- CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY (CIA). *North Korean Activities Overseas*. Online. In: Freedom of Information Act Electronic Reading Room. 1.5.1984. Dostupné z: <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP85T00310R000200050003-7.pdf>.
- CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY (CIA). *Uganda: Obote's Dimming Prospects*. Online. In: Freedom of Information Act Electronic Reading Room. 1.7.1984. Dostupné z: <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP85S00317R000200030004-2.pdf>.
- CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY (CIA). *Warning and Forecast Report: Sub-Saharan Africa*. Online. In: Freedom of Information Act Electronic Reading Room. 20.12.1984. Dostupné z: <https://www.cia.gov/readingroom/document/cia-rdp91b00776r000100150002-3>.
- ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Čadžudžökpaldžönüi kirül ttara čöndžinhanün uganda [Uganda postupuje vpřed po cestě nezávislého rozvoje]. *Rodong sinmun*. 25.1.1977, s. 6
- ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Čosönün paldžöndwen kongöp kukkairanün gösül dangdanghi marhal su itta [Můžeme sebevědomě říct, že [Severní] Korea je rozvinutá průmyslová země]. *Rodong sinmun*. 1.7.1964, s. 4
- ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Čosön mindžudžuüi inmin konghwagukkwa Uganda konghwagak saiüi kjöngdže, kwahak kisul mit munhwa hjöpččoe kwanhan hjöpččöng [Dohoda o hospodářské, vědecké a kulturní spolupráci mezi Korejskou lidově demokratickou republikou a Ugandskou republikou]. *Rodong sinmun*. 5.12.1981, s. 2
- ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Jönggugin čanggjodürül pandähajö Ugandaesö pjöngsadüri pchokttong [Vojáci se bouří v Ugandě proti britským důstojníkům]. *Rodong sinmun*. 25.1.1964, s. 5
- ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Kjöngähanün surjöng Kim Ilsöng tondžikkeseö Uganda konghwagak čöngbugunsa täpchjodanül mannasijötta [Drahý vůdce Kim Il-söng se setkal s vládní delegací Ugandské republiky]. *Rodong sinmun*. 14.9.1973a, s. 1
- ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Uganda konghwagak čöngbugunsa täpchjodan söngwöndürege Čosön mindžudžuüi inmin konghwagak hundžangül sujö [Udělení Řádu Korejské lidově demokratické republiky členům vládní vojenské delegace Ugandské republiky]. *Rodong sinmun*. 14.9.1973b, s. 2
- ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Uganda tätchongnjöngi naraüi kjöngdžebaldžöne öngüp [Prezident Ugandy se vyjadřuje k hospodářskému rozvoji země]. *Rodong sinmun*. 7.7.1966, s. 4
- ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Ugandaüi nale čehajö Jöngguk sikminčuüirül pandähahanün Uganda inminege rjöndäsöngül pchjosi [Projevujeme solidaritu s Ugandany,

- kteří se staví proti britskému kolonialismu, v Den Ugandy]. *Rodong sinmun*. 5.7.1959, s. 3
- ČOSŎN ČUNGANGTCHONGSIN. Üdähan surjöng Kim Ilsöng tongdžikkesö Uganda konghwaguk čöngbugunsa täpchjodanül čöpkjöhhasijötta [Velký vůdce Kim Il-söng přijal delegaci vládních jednotek z Ugandské republiky]. *Rodong sinmun*. 9.11.1982, s. 1
 - PAK, Hjo-sön. Uganda inminege čajuwa tongnibül! [Svobodu a nezávislost ugandskému lidu!]. In: *Rodong sinmun*. 5.7.1959, s. 4
 - RI, Un-se. Kjöngdžedžök čaribül wihan Uganda inminüi tchudžängün kjesokdwego itta [Boj ugandského lidu za ekonomickou nezávislost pokračuje]. *Rodong sinmun*. 12.1.1973, s. 6
 - RI, Un-se. Kjöngdžeüi <ugandahwa>rül silhjöhhanün kiresö [Na cestě k realizaci „ugandizace“ ekonomiky]. *Rodong sinmun*. 19.1.1974, s. 6

Literatura

- AASLAND, Tertit. *On the Move-to-the-left in Uganda 1969-1971: The Common Man's Charter – dissemination and attitude*. Online. The Scandinavian Institute of African Studies, 1974. Dostupné z: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:276744/FULLTEXT01.pdf>.
- BANDOW, Doug a CARPENTER, Ted Galen (eds). *The U.S.-South Korean Alliance: Time for a Change*. Online. Transaction Publishers, 1992. Dostupné z: <https://books.google.cz/books?id=HXdhDRCGD1kC&lpg=PP1&hl=cs&pg=PA100#v=onepage&q&f=false>.
- BECHTOL JR, Bruce E. *North Korean Proliferation on the African Continent*. Online. In: *North Korean Military Proliferation in the Middle East and Africa: Enabling Violence and Instability*. The University Press of Kentucky, 2018, s. 118-137. Dostupné z: <https://web.p.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=0&sid=74d1cd22-2c51-46b7-b948-4dbd0e12ca06%40redis&bdata=Jmxhbmc9Y3Mmc210ZT1laG9zdC1saXZl#db=e000xww&AN=1803965>.
- BYRNES, Rita M. *Uganda: a country study*. Online. Washington D.C.: Federal Research Division, Library of Congress, 1992. Dostupné z: <https://www.loc.gov/item/92000513/>.
- ECKERT, Carter J., LEE, Ki-baik, LEW, Young Ick, ROBINSON, Michael, WAGNER, Edward W. et. al. *Dějiny Koreje*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-580-7.
- HONG, Yang-Ho. *The impact of domestic political development on foreign policy in North Korea*. Athens, Georgia: University of Georgia, 1986.
- HOWELL, Jon P. a WANASIKA, Isaac. Idi Amin. Online. In: *Snapshots of Great Leadership*. 2. vyd. New York: Routledge, 2019, s. 248-254. ISBN 9781138088177. Dostupné z: <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.4324/9781315110066>.

- KERR, Anne a WRIGHT, Edmund. Uganda. Online. In: *A Dictionary of World History*. 3. vyd. Oxford University Press, 2015, s. 1270-1271. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/detail.action?docID=5892366>.
- KIM, Youn-Soo. *The Economy of the Korean Democratic People's Republic, 1945-1977: economic policy and foreign trade relations with Europe*. Kiel: German Korea-Studies Group, 1979.
- LANKOV, Andrej Nikolajevič. *The real North Korea: life and politics in the failed Stalinist utopia*. Fully updated and revised. New York, NY: Oxford University Press, 2015. ISBN 978-0-19-939003-8.
- MIN, Benjamin H. North Korea's foreign policy. In: KIM, Se-Jin a CHO, Chang-Hyun. *Government and politics of Korea*. Silver Spring, Md: The Research Institute on Korean Affairs. 1972, s. 235-256.
- SALEM PRESS. *World Political Innovators*. 2016. ISBN 9781682171622. Dostupné z: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=e000xww&AN=1424497&lang=cs&site=ehost-live>.
- SHEN, Zhihua a XIA, Yafeng. *A misunderstood friendship: Mao Zedong, Kim Il-Sung, and Sino-North Korean relations, 1949-1976*. New York: Columbia University Press, 2020. ISBN 0-231-55367-6. Dostupné z: <https://doi.org/10.7312/shen18826>.
- YOUNG, Benjamin R. *Guns, guerillas, and the great leader: North Korea and the Third World*. Stanford, California: Stanford University Press, 2021a. ISBN 9781503627635.

Odborné články

- AFRICA RESEARCH BULLETIN. *Uganda: North Korea Training*. Online. Africa Research Bulletin. 19.4.2014, vol. 51, no. 4. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-825X.2014.05674.x>.
- ATKINSON, Ronald R. *Background on the Northern Uganda War*. From Uganda to the Congo and Beyond: Pursuing the Lord's Resistance Army. International Peace Institute, 2009, s. 4-6. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/resrep09604.6>.
- DOBRZENIECKI, Igor. *Juche ideology in Africa: its origins & development*. Online. ACTA ASIATICA VARSOVIENSIA. Institute of Mediterranean and Oriental Cultures, Polish Academy of Sciences. 2019, vol. 32, s. 117-137. Dostupné z: <https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-6ecda0a1-4ecb-443a-ba44-5a1d125ee81c>.
- DUPRE, Annie, KASPRZYK, Nicolas a STOTT, Noël. *Cooperation between African states and the Democratic People's Republic of Korea*. Online. Institute for Security Studies. 2016. Dostupné z: <https://issafrica.s3.amazonaws.com/site/uploads/research-report-dprk.pdf>.
- GRZELCZYK, Virginie. *From Balancing to Bandwagoning: Evaluating the Impact of the Sanction Regime on North Korea-Africa Relationships*. Online. North Korean Review. McFarland & Company. 2019, vol. 15, no. 1. s. 9-33. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/26632420>.

- HA, Joseph M. *Soviet perceptions of North Korea*. Online. Asian Perspective. The John Hopkins University Press. 1982, vol. 6, no. 2, s. 105-131. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/43737990>.
- KOH, B. C. *North Korea and the Sino-Soviet Schism*. Online. The Western political quarterly. 1969, vol. 22, no. 4, s. 940-962. ISSN 0043-4078. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/106591296902200415>.
- LANKOV, Andrej Nikolajevič. *Kim Takes Control: The 'Great Purge' in North Korea, 1956—1960*. Online. Korean studies. 2002, vol. 26, no. 1, s. 87-119. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/23719326>.
- PAPE, Robert A. *Why Economic Sanctions Do Not Work*. Online. International Security. 1997, vol. 22, no. 2, s. 90-136. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/2539368>.
- PARK, Sang-seek. *Africa and Two Koreas: A Study of African Non-Alignment*. Online. African studies review. 1978, vol. 21, no. 1, s. 73-88. ISSN 0002-0206. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/523764>.
- SHINGU, Sayaka. *Wooing Kampala: a case study in implementing the nonproliferation sanctions against North Korea*. Online. The Nonproliferation review. 2019, vol. 26, no. 3-4, s. 341-349. ISSN 1073-6700. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10736700.2019.1656416>.
- YOUNG, Benjamin R. *Cultural Diplomacy with North Korean Characteristics: Pyongyang's Exportation of the Mass Games to the Third World, 1972-1996*. Online. International history review. Routledge. 2020, vol. 42, no. 3, s. 543-555. ISSN 0707-5332. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/07075332.2019.1609545>.
- YOUNG, Benjamin R. *North Korea in Africa: Historical Solidarity, China's Role and Sanctions Evasion*. Online. In: United States Institute of Peace. 24.2.2021b. Dostupné z: <https://www.usip.org/publications/2021/02/north-korea-africa-historical-solidarity-chinas-role-and-sanctions-evasion>.
- YOUNG, Benjamin R. *The Struggle For Legitimacy – North Korea's Relations With Africa, 1965–1992*. Online. BAKS Papers. The British Association For Korean Studies. 2015, vol. 16, s. 97-116. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/280599543_The_Struggle_for_Legitimacy_North_Korean-African_Relations_1965-1992.

Webové příspěvky

- *1964 Ugandan lost counties referendum*. Online. In: Wikipedia. poslední změna 2.8.2023. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/1964_Ugandan_lost_counties_referendum.
- AGENCE FRANCE-PRESSE. *North Korea shuts embassy in long-time ally Uganda*. Online. In: The East African. 25.10.2023. Dostupné z: <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/news/east-africa/north-korea-shuts-embassy-in-long-time-ally-uganda-4412600>.
- ALBRIGHT, David, BURKHARD, Sarah, GOSTELOW, Bernadette, LIM, Maximilian a STRICKER, Andrea. *56 countries[1] involved in violating UNSC*

- Resolutions on North Korea during last reporting period.* Online. In: Institute for Science and International Security (ISIS). 6.6.2019. Dostupné z: <https://isis-online.org/isis-reports/detail/56-countries-involved-in-violating-uns-resolutions-on-north-korea-during-t#fn6>.
- ALBRIGHT, David, BURKHARD, Sarah a FARAGASSO, Spencer. *Alleged Sanctions Violations of UNSC Resolutions on North Korea for 2019/2020: The number is increasing.* Online. In: Institute for Science and International Security (ISIS). 1.7.2020. Dostupné z: <https://isis-online.org/isis-reports/detail/alleged-north-korea-sanctions-violations-2020/>.
 - BONE, R. Maxwell. *Uganda: North Korea's African Ally.* Online. In: The Diplomat. 30.10. 2019. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2019/10/uganda-north-koreas-african-ally/>.
 - CHOE, Sang-Hun. *Uganda Halts Military Cooperation With North Korea.* Online. In: The New York Times. 30.5.2016. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2016/05/31/world/africa/north-korea-uganda-military.html>.
 - *Collectivization in the Soviet Union.* Online. In: Wikipedia. poslední změna 20.4.2024. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Collectivization_in_the_Soviet_Union.
 - COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS. *North Korea's Military Capabilities.* Online. In: Council on Foreign Relations. Poslední změna 28.06.2022. Dostupné z: <https://www.cfr.org/background/north-korea-nuclear-weapons-missile-tests-military-capabilities>.
 - COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS. *North Korean Nuclear Negotiations (1985-2022).* Online. In: Council on Foreign Relations. nedatováno. Dostupné z: <https://www.cfr.org/timeline/north-korean-nuclear-negotiations>.
 - CTBTO. *Detecting Nuclear Tests.* Online. nedatováno. Dostupné z: <https://www.ctbto.org/our-work/detecting-nuclear-tests>.
 - ČESKÁ BANKOVNÍ ASOCIACE. *Tvrdá měna.* Online. nedatováno. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/tvrda-mena>.
 - DAVENPORT, Kelsey. *UN Security Council Resolutions on North Korea.* Online. In: Arms Control Association. 01.2022. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/UN-Security-Council-Resolutions-on-North-Korea>.
 - *Day of the Sun.* Online. In: Wikipedia. poslední změna 21.4.2024. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Day_of_the_Sun.
 - DEFENSE INTELLIGENCE AGENCY. *North Korea: The Foundations for Military Strength.* Chapter 3A – Foreign Policy Goals (Continued). Online. 1991. Dostupné z: https://irp.fas.org/dia/product/knfms/knfms_chp3a.html.
 - KCNA. *Delegations and Delegates of Juche Idea Study Organizations Arrive in Pyongyang.* Online. In: KCNA. 12.4.2024. Dostupné z: <http://kcna.kp/en/article/q/7f7ecaf7174ecaf1e8c145bcb264ac042460012a91e166a304bbee3b74250bff.kcmsf>.

- KCNA WATCH. *Internet Commemorative Lecture Held in Uganda*. Online. In: KCNA Watch. 18.9.2023. Dostupné z: <https://kcnawatch.org/newstream/1695049872-972933882/internet-commemorative-lecture-held-in-uganda/>.
- KCNA WATCH. *Looking Back on History of Developing Friendly Relations with Uganda*. Online. In: KCNA Watch. 2.8.2021. Dostupné z: <https://kcnawatch.org/newstream/1627869668-944796292/looking-back-on-history-of-developing-friendly-relations-with-uganda/>.
- KELLY, Greg. *Korea Chair Explains – North Korean Diplomacy in Sub-Saharan Africa: Cases in Uganda and Namibia*. Online. In: Brussels School of Governance. 21.9.2021. Dostupné z: <https://brussels-school.be/research/publications/korea-chair-explains-north-korean-diplomacy-sub-saharan-africa-cases-uganda>.
- Kim Yong-nam. Online. In: Wikipedia. poslední změna 6.3.2024. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Kim_Yong-nam.
- *Kolektivizace v Československu*. Online. In: Wikipedia. poslední změna 6.2.2023. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kolektivizace_v_%C4%8Ceskoslovensku.
- LEON LEVY FOUNDATION. *United Nations General Assembly Resolution 3390A/3390B, „Question of Korea“*. Online. In: Wilson Center Digital Archive. 29.8.2013. Dostupné z: <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/united-nationals-general-assembly-resolution-3390a3390b-question-korea>.
- *Lidové komuny*. Online. In: Wikipedia. poslední změna 18.4.2022. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Lidov%C3%A9_komuny.
- LIEBERTHAL, Kenneth G. *Cultural Revolution*. Online. In: Encyclopedia Britannica. 20.7.1998, poslední změna 1.3.2024. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/Cultural-Revolution>.
- MINISTRY OF UNIFICATION OF THE REPUBLIC OF KOREA. *The July 4th South-North Joint Communiqué*. Online. 4.7.1972. Dostupné z: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/KR%20KP_720704_The%20July%204%20South-North%20Joint%20Communiqu%C3%A9.pdf.
- MONITOR. *Painful divorce as Uganda ends 50-year military cooperation with North Korea*. Online. In: Monitor. 2.12.2017, poslední změna 9.1.2021. Dostupné z: <https://www.monitor.co.ug/Magazines/PeoplePower/Uganda-ends-50-year-military-cooperation-with-North-Korea/689844-4211830-13hry6g/index.html>.
- MONITOR. *Somalia's Siad Barre Saves Amin from Tanzanians*. Online. In: Monitor. 18.11.2017. Dostupné z: <https://www.monitor.co.ug/uganda/magazines/people-power/somalia-s-siad-barre-saves-amin-from-tanzanians-1726760>.
- MUHUMUZA, Rodney. *Uganda expels North Korea military experts over UN sanctions*. Online. In: The Associated Press. 2.10.2017. Dostupné z: <https://apnews.com/general-news-9dbf7a31e93e414f8db339021be6d30f>.
- NOLEN, Jeannette L. a DUGIGNAN, Brian. *Third World*. Online. In: Britannica Money. 10.2.2010, poslední změna 22.03.2022. Dostupné z: <https://www.britannica.com/money/Third-World>.
- O'CARROLL, Chad. *Uganda disengages with N.Korea in “areas where sanctions apply”*. Online. In: NK News. 12.12.2016. Dostupné z:

- <https://www.nknews.org/2016/12/uganda-disengages-with-n-korea-in-areas-where-sanctions-apply/>.
- *Park Chung Hee*. Online. In: Wikipedia. poslední změna 2.5.2024. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Park_Chung_Hee.
 - SOMTV DARULKHER. *Siad Barre Hosts Idi Amin in Mogadisho 23.10.1972*. Online. In: Youtube. 22.8.2018. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=-Axpvm9lo&ab_channel=SomTvDarulkher.
 - STUDY OF JUCHE IDEA IN UGANDA [@jucheug]. *Posty*. Online. Twitter/X. nedatováno. Dostupné z: <http://www.twitter.com/jucheug>.
 - TARABA, János. *Hungarian Embassy in the DPRK, Report, Military cooperation between Uganda and North Korea*. Online. In: Wilson Center Digital Archive. 10.7.1975. Dostupné z: <https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/hungarian-embassy-dprk-report-military-cooperation-between-uganda-and-north-korea>.
 - THE EAST AFRICAN. *Uganda, Tanzania in trouble with UN over ,arms deals‘ with North Korea*. Online. In: The East African. 12.4.2014. Dostupné z: <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/news/east-africa/uganda-tanzania-in-trouble-with-un-over-arms-deals-with-north-korea--1324016>.
 - THE EAST AFRICAN. *UN probes Tanzania and Uganda deals with North Korea*. Online. In: The East African. 13.9.2017. Dostupné z: <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/news/east-africa/un-probes-tanzania-and-uganda-deals-with-north-korea-1373502>.
 - THE EDITORS OF ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA. *Sino-Indian War*. Online. In: Encyclopedia Britannica. nedatováno, poslední změna 3.1.2024. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Sino-Indian-War>.
 - THE LOCAL. *Ugandans celebrate DPRK's Day of The Sun*. Online. In: The Local. 31.3.2023. Dostupné z: <https://thelocal.ug/ugandans-celebrate-dprks-day-of-the-sun/>.
 - THE WHITE HOUSE. *President Delivers State of the Union Address*. Online. Washington, D.C., 29.1.2002. Dostupné z: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>.
 - UNITED NATIONS. *Security Council 1718 Sanctions Committee Amends 44 Entries on Its Sanctions List*. Online. 26.7.2022. Dostupné z: <https://press.un.org/en/2022/sc14983.doc.htm>.
 - UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. *S/RES/2270 (2016)*. Online. 2.3.2016. Dostupné z: <https://www.un.org/securitycouncil/s/res/2270-%282016%29>.
 - URIMINDŽOKKIRI. *Čosŏn mindžudžuŭi inmin konghwaguk čchanggŏn ilhŭn dasŏt tolse čŭimhan apŭrikcha, arabčijŏk kjŏngčchungnjŏnhwan moim edžiptŭeso činhŏng [V Egyptě se konalo slavnostní setkání v Afriky a arabských regionů u příležitosti 75. výročí založení Korejské lidově demokratické republiky]*. Online. In: KCNA Watch. 9.9.2023. Dostupné z: <https://kcnawatch.org/newstream/1694232224-692087240/%EC%A1%B0%EC%84%A0%EB%AF%BC%EC%A3%BC%EC%A3%BC%EC%9D%98%EC%9D%B8%EB%AF%BC%EA%B3%B5%ED%99%94%EA%B5%AD%EC%B0%BD%EA%B1%B4->

[75%EB%8F%90%EC%97%90-%EC%A6%88%EC%9D%8C%ED%95%9C-%EC%95%84%ED%94%84%EB%A6%AC/](https://mzv.gov.cz/beijing/cz/politika/vzajemne_vztahy/historicky_vyvoj_clr_v_datech.html).

- VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY V PEKINGU. *Historický vývoj ČLR v datech*. 20.02.2018, poslední změna 23.03.2023. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/beijing/cz/politika/vzajemne_vztahy/historicky_vyvoj_clr_v_datech.html.
- WAMAI, Mark. *North Korea to partner with Makerere University*. Online. In: Makerere University News. 5.10.2015. Dostupné z: <https://news.mak.ac.ug/2015/11/north-korea-to-partner-with-makerere-university/>.
- WAYBACK MACHINE INTERNET ARCHIVE. *Songun Politics*. Online. 6.8.2013. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20130806112254/http://www.korea-dpr.com/songun.html>.

Přílohy

Seznam zkratek

Zkratka	Význam
KLDR	Korejská lidově demokratická republika
KR	Korejská republika
ČLR	Čínská lidová republika
SSSR	Sovětský svaz socialistických republik
USA	United States of America (Spojené státy americké)
CIA	Central Intelligence Agency
ISIS	Institute for Science and International Security
OSN	Organizace spojených národů
UPC	Uganda People's Congress
UNLA	Uganda National Liberation Army
NRA	National Resistance Army

Seznam tabulek

Tabulka 1: Výsledky tříletého plánu (1954-1956)

Produkt	Jednotka	1946	1953	1956
Cement	1000 tun	156	-	195
Chemické hnojivo	1000 tun	4	4	190
Uhlí	1000 tun	1270	708	3908
Elektřina	milion kWh	3934	1017	5120
Grafit	1000 tun	16	-	19
Mořské produkty	1000 tun	2691	21623	77080
Železo	1000 tun	-	122	365
Textilie	metry	103	27	597

Převzato z: KIM, Youn-Soo. The Economy of the Korean Democratic People's Republic, 1945-1977: economic policy and foreign trade relations with Europe. Kiel: German Korea-Studies Group, 1979. s. 36

Tabulka 2: Dodávka sovětských strojů a zařízení do KLDK mezi lety 1958-1961

Rok	Dodávka (v rublech) ²⁴²
1958	19 366 000
1959	26 577 000
1960	9 010 000
1961	8 105 000

Převzato z: KIM, Youn-Soo. The Economy of the Korean Democratic People's Republic, 1945-1977: economic policy and foreign trade relations with Europe. Kiel: German Korea-Studies Group, 1979. s.62

Tabulka 3: Objem obchodu mezi ČLR a KLDK mezi lety 1966-1969

Rok	Celkový objem obchodu (v dolarech)
1966	200 000 000
1967	176 000 000
1968	110 000 000
1969	92 000 000

Převzato z: SHEN, Zhihua a XIA, Yafeng. A misunderstood friendship: Mao Zedong, Kim Il-Sung, and Sino-North Korean relations, 1949-1976. New York: Columbia University Press, 2020 [citováno 2024-03-13]. s. 186

Tabulka 4: Severokorejská politika návštěv v Africe mezi lety 1969-1976

Rok	Počet států	Počet návštěv
1969	9	11
1970	5	6
1971	3	3
1972	14	23
1973	29	31
1974	5	5
1975	20	24
1976	16	20
Dohromady	103	125

Převzato z: KIM, Youn-Soo. The Economy of the Korean Democratic People's Republic, 1945-1977: economic policy and foreign trade relations with Europe. Kiel: German Korea-Studies Group, 1979. s. 79-80

²⁴² hodnota rublu k roku 1965

Tabulka 5: Sankce OSN týkající se vojenské spolupráce s KLDK

Název	Datum přijetí	Důvod přijetí	Sankce
Rezoluce 1718	14.10.2006	První jaderný test	Členské státy nesmí s KLDK obchodovat s těžkými zbraněmi ²⁴³ , součástkami těžkých zbraní, luxusním zbožím a materiály a technologiemi pro rozvoj jaderného a raketového programu. Zmrazení finančních prostředků subjektům, které OSN určila jako podporující rozvoj severokorejských programů.
Rezoluce 1874	12.6.2009	Druhý jaderný test	Zákaz vývozu a dovozu všech zbraní (kromě lehkých zbraní) do KLDK. Povolení kontrolovat náklady z KLDK, pokud existuje domněnka, že obsahují zakázané položky. Oprávnění zabavit zakázané materiály nebo technologie. Zákaz veřejné finanční podpory obchodu s KLDK a nutnost odmítnout půjčky nebo úvěry pro KLDK (výjimka: humanitární nebo rozvojové účely).
Rezoluce 2094	7.3.2013	Třetí jaderný test	Odebrání přístupu KLDK k penězům v hotovosti a technickým zařízením k výrobě zbraní a obohacování uranu. Posílení autority kontrolních orgánů členských států. Zákaz hromadných převodů hotovosti, omezení vazeb KLDK na mezinárodní bankovní systémy.
Rezoluce 2270	2.3.2016	Čtvrtý jaderný test a vypuštění satelitu	Zákaz poskytovat specializovaný výcvik Severokorejčům v oborech, které by mohly přispět k šíření zbraní KLDK. Rozšíření zákazu obchodu se zbraněmi i na lehké zbraně. Povinné inspekce nákladu do a z KLDK. Omezení bankovních aktivit subjektů KLDK v zahraničí. Zákaz prodeje leteckého paliva do KLDK. Objasňuje zákaz hostování severokorejských činitelů pro policejní nebo vojenský trénink.

Převzato z: DAVENPORT, Kelsey. UN Security Council Resolutions on North Korea. Online. In: Arms Control Association. 01.2022 [citováno 2024-04-01].; UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL. S/RES/2270 (2016). Online. 2.3.2016 [citováno 2024-04-11].

²⁴³ vojenskými tanky, obrněnými bojovými vozidly, dělostřeleckými systémy velkého kalibru, bojovými letadly, vrtulníky, válečnými loděmi, raketami, raketovými systémy a zbraněmi velkého doletu